Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 13 июнь 1968 йил, пайшанба ◆ № 136 (13.998). ◆ Баҳоси 2 тийин

ДЎСТЛИК МАГИСТРАЛИ

Бейнов — Қўнғирот темир йўли қурилиши қизғин давом этаётганлиги ҳақида газетада хабар берилган эди. Куни кеча магистралга рельс ётқизиш Қорақалпоғистон АССР территориясидан бошланганлигига бағишланган тантанали митинг бўлди. Бейновдан то Қорақалпоқ станциясигача 80 километр масофага рельс ётқизилди.

Йўл трассасидаги асосий ишлар Қорақалпоғистон АССР территориясига кўчганлигига бағишланган митингни Гурьев область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ф. Зикринов қисқача нутқ сўзлаб очди. Шу область партия комитетининг биринчи секретари М. Исенов, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов, 99-қурилиш тресги бошқарувчиси Т. Гогичашвили нутқ сўзлаб қурувчиларни табрикладилар.

Трасса бунёдкорлари митингда Бейнов—Қўнғирот дўстлик магистралини келгуси йил Октябрь байрамигача қуриб тамомлаш мажбуриятини олдилар ва КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ҳамда СССР Министрлар Советига ана шу ҳақда мактуб йўлладилар.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЖАНГОВАР ЙИЛЛАР САҲИФАСИ

ТУРКИСТОН КОМПАРТИЯСИ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

1920 йил

20—25 январь. Тошкентда Туркистон Коммунистик партиясининг V ўлка конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияда 82 делегат ҳал қилувчи овоз билан ва 25 делегат маслаҳат овози билан қатнашди. Конференция қуйидаги масалаларни муҳокама қилди: ҳозирги аҳвол партия ва совет қурилиши, иқтисодий аҳвол ва Туркистондаги аҳвол, ҳарбий сиёсат, миллий масала ва миллий коммунистик секциялар иши, қишлоқда олиб бориладиган иш. В. В Куйбишев, Ш. З. Элиава, Ф. И. Голошекин, Я. Э. Рудзутак, Т. Рискулов ўртоқлар асосий докладлар билан чиқдилар. Конференция В. И. Лениннинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хатига жавобан мактуб йўллади.

21 январь. Тошкентдаги Луначарский номли уйда (ҳозирги Округ Офицерлар уйи) Туркистон комсомолининг I съезди очилди. В. И. Ленин съезднинг фахрий раиси қилиб сайланди.

23 январь. РКП(б) Марказий Комитетининг қарори билан Тошкентда Бутуниттифоқ Марказий Ижрокоми, РСФСР Халқ Комиссарлари Совети ва РКП(б) Марказий Комитетининг Туркистон ишлари бўйича комиссияси ҳузурида Шарқда интернационал пропаганда олиб борувчи Совет тузилди. Советни тузишдан асосий мақсад коммунизм ғояларини пропаганда қилиш эди. Совет ҳузурида миллий секция ва бўлимлар — адабий-пропагандистик, нашриёт, ташкилий, ахборот ва алоқа бўлимлари тузилди.

24 январь. Туркистон бўйлаб узоқ муддат сафар қиладиган Бутуниттифоқ Ижроия Комитетининг «Қизил Шарқ» агитацион-инструктор поезди Москвадан йўлга чиқди.

8 март. РКП(б) Марказий Комитети Туркистон автономияси ва партия қурилиши масалалари бўйича қарор қабул қилди. Бу қарор «Туркистон автономияси Низоми» номи билан маълумдир.

26 март. Чет эл коммунистлари Ўлка комитетининг тугатилиши муносабати билан Туркистон Коммунистик партияси Ўлка комитети чет эл ишчилари ва деҳқонлари — собиқ ҳарбий асирлар ўртасида ишловчи федерация ташкил қилиш тўғрисида қарор қабул қилди.

19—26 апрель. Туркистон коммунистлари «Транспорт ҳафталиги» кунларида актив иштирок этдилар. Ҳафталик давомида республикадаги темир йўлларда 99 паровоз, 128 вагон ремонтдан чиқарилди. 3 га кўприк қайта тикланди, станция йўллари тозаланди, 111 цистернга нефть, 25 цистернга керосин тўлдирилди, 88 вагонга юк ортилди, телефон линияси тузатилди.

27—30 апрель. Халқ вакиллари Советларининг I Бутунхоразм қурултойида Хоразм Халқ Совет Республикаси эълон қилинди. Қурултой В. И. Ленинга табрик юборди ва уни ўзининг фахрий раиси қилиб сайлади. Съезд Хива халқига қулликдан озод бўлишида ёрдам бераётган Россиянинг қизил қўшинларига миннатдорчилик билдирди.

10 май. В. И. Ленин Меҳнат ва Мудофаа Советининг «Сибирь, Туркистон ва бошқа ўлкалардаги рус бўлмаган миллатлар гражданларини Қизил Армияга чақириш ҳақидаги» қарорига имзо чекди. Бу Коммунистик партия миллатлар ўртасида тенг ҳуқуқлилик, интернационал дўстлик, биродарона ҳамкорликни изчиллик билан амалга ошираётганлигидан гувоҳлик берарди.

16—24 май. Туркистон хотин-қиз ишчиларининг I Ўлка съезди бўлиб ўтди. Съезд В. И. Ленинга табрик телеграммаси юбориб, қизил Шарқнинг хотин-қизлари коммунистик асосда янги ҳаёт формаларини қуришда актив қатнашажагига ишонч билдирди.

3 июнь. Қўқонда маҳаллий меҳнаткашларнинг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда 19 дан то 35 ёшгача бўлган 2500 мусулмонни Қизил Армия сафига юбориш тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Йиғилиш юксак сиёсий руҳда ўтди.

АҲОЛИ ТАЛАБИГА ЯРАША ИШЛАЙЛИК

Республика енгил ва озиқ-овқат саноатини маъмурчилик манбаи десак арзийди. Ана шу индустрия тармоқлари корхоналарида ишлаётган минг-минглаб меҳнаткашлар элни кийинтирмоқдалар, дастурхонимизга мўл-кўл нози-неъматлар тўкмоқдалар. Халқ кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Енгил ва озиқ-овқат саноати корхоналари кенгайтирилмоқда. Янги завод-фабрикалар ишга тушириляпти. Саноатимизнинг ана шу тармоқлари ишчи ва инженер-техник ходимлари халқ талабига яраша ишлашга интилиб, маҳсулот турларини кўпайтирмоқдалар, сифатини кўтармоқдалар. Йил бошидан бери планга қўшимча тарзда 6 миллион сўмлик газлама, трикотаж, кийим-кечак, пойафзал, бошқа товарлар ишлаб чиқарилганлиги бунинг гувоҳидир. Фарғона тўқимачилик комбинати, Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикаси, Қўқон ип йигирув-пайпоқ тўқув комбинати, Бухоро ва Андижондаги тикув фабрикалари, Тошкентдаги «Қизил тонг» фирмасининг маҳсулотлари харидорларга манзур бўлмоқда. Бу корхоналарнинг ишчисидан тортиб то директоригача корхона шаън-шавкати учун зўр бериб курашмоқда, янги технология ва илғорлар тажрибаси кенг қўлланилмоқда. Ана шу ишхоналарнинг меҳнаткашлари савдо-сотиқ ташкилотлари билан алоқаларни кун сайин мустаҳкамламоқдалар. Планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системаси туфайли рўёбга чиқаётган резерв ва имкониятлардан унумли фойдаланмоқдалар. Меҳнат самараси ҳам шунга яраша бўлмоқда.

Беш йиллик мобайнида республикамиз енгил саноати янада равнақ топиши керак. Мўл-кўл хом ашё базасининг ва ишчи кучларининг мавжудлиги бу саноат тармоқларини ривожлантиришда кенг уфқлар очиб беради. Беш йилликда янги гигант тўқимачилик комбинатларига пойдевор қўйилади. Бухорода қуриладиган тўқимачилик комбинатида йилига 100 миллион метр газлама ишлаб чиқарилади. Андижон шаҳрида бундан ҳам улканроқ тўқимачилик комбинати қурилиши мўлжалланмоқда. Икки-уч йил ичида Намангандаги шойи ва костюмбоп газламалар комбинати тўла қувват билан ишга тушиб кетади. Шундай қилиб, янги корхоналарнинг қурилиши ҳамда ишлаб турган фабрика ва комбинатларнинг кенгайтирилиши туфайли Ўзбекистон газлама тўқиш бўйича Иттифоқимизда етакчи ўринлардан бирига чиқиб олади. Республикамизда мамлакат аҳамиятига молик бўлган тўқимачилик саноати марказининг бунёд этилиши катта иқтисодий наф беради ҳамда хом ашё, ишчи кучи ресурсларидан тўлароқ фойдаланиш имкониятини яратади.

Пахта тозалаш саноати республика индустриясининг энг кекса ҳамда салмоқли тармоғидир. Беш йиллик мобайнида пахта тозалаш заводлари янги машина-механизмлар ва ускуналар билан жиҳозланади. Тўқимачилик саноати учун аъло сифатли маҳсулот тайёрлаб бераётган илғор заводлар, шу жумладан «Ўзбекистон», Ғиждувон пахта заводларининг тажрибасини кенг ёйиш, пахтани қисқа муддатларда қайта ишлаш бўйича социалистик мусобақани тобора қизитиш керак. Эндиликда машина терими тобора кенг қўлланилаётган ҳозирги вақтда хом ашёни тез қайта ишлаш зарурати туғилмоқда. Шундай қилинмаса, пахтанинг сифати пасайиши мумкин. Демак, пахта тозалаш саноати ходимлари хом ашёни узоғи билан 5-6 ойда қайта ишлаб олишлари лозим. Бунинг учун янги пахта заводларини тезроқ ишга тушириш, эскиларини жадал реконструкция қилиш даркор.

Республика Маҳаллий саноат министрлигининг ташкил этилганлиги кенг халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқараётган илғариги майда-чуйда корхоналарни йириклаштириш, ихтисослаштириш, иш жараёнларини механизациялаш, хуллас саноатнинг бу тармоғига раҳбарликни бир қадар яхшилаш имконини берди. Миллий бадиий буюмлар ва совғалар тайёрлаётган корхоналарнинг меҳнаткашлари ҳунармандчилигимизнинг энг яхши анъаналарини давом эттирмоқдалар. Бу буюмларга республикада ҳам, ўлкамизга келаётган саёҳатчиларда ҳам талаб тобора ортиб бормоқда. Вазифа шундан иборатки, бундан буён ана шу фабрикаларда иш унумини кўтариш, маҳсулот сифатини янада яхшилаш зарур. Республикамиз шаҳар-қишлоқларида ўзбек бадиий ҳунармандчилигининг заргар, мисгар, кулол, каштачи, дўппидўз каби қўли гул усталари бор. Лекин уларни қидириб топадиган, бошини қовуштирадиган, уларга иш берадиган ҳамда ҳунармандчилик билан муқим шуғулланишга даъват этадиган республика ташкилоти йўқ. Биз бу борада эстониялик ва литвалик дўстларимиздан ўргансак арзийди. Бу республикаларда халқ усталарини уюштирган махсус комбинатлар тузилган. Бу комбинат вакиллари усталарга хом ашё беради, иш топширади ва улардан тайёр маҳсулотларни қабул қилиб олади. Шундай қилинганида биз халқ бадиий ҳунармандчилиги соҳибларини аҳоли ўртасида бозори чаққон бўлган буюмлар ишлаб чиқаришга кенг жалб этган бўлур эдик.

Кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришда ички резервларни ишга солиш, бир меъёрда ишлаш, меҳнатни илмий негизда ташкил этиш, машина-ускуналар қувватидан тўлиқ фойдаланиш, кадрларнинг қўнимсизлигига чек қўйиш катта аҳамият касб этади. Ана шундай нуқсон ва камчиликлар корхона экономикасига қандай салбий таъсир кўрсатишини Самарқанд шойи тўқув фабрикаси мисолида кўриб ўтайлик. Бу фабрикада шу йилнинг тўрт ойи мобайнида тўқув станоклари 20 минг соат-станок бекор туриб қолди. Бунинг оқибатида 71 минг метр газлама кам чиқарилди. Бунинг устига бу фабрикада ишчиларнинг қўнимсизлиги юқори. Асосий касбдаги ишчилар мунтазам ишдан бўшаб, ишга кириб туради. Бу нарса ҳам маҳсулот сифатига таъсир этмай қолмайди. Корхона буюртмачиларга маҳсулотни ўз вақтида етказиб бермаганлиги, газламаларнинг сорти пасайтирилганлиги, хом ашёга вақтида ҳақ бермагани учун катта жарималар тўламоқда. Агар хўжалик оқилона, ишнинг кўзини билиб бошқарилганда бу камчиликлар юз бермаган, корхона меҳнаткашлари давлатга ва ўзларига катта фойда келтирган бўлур эдилар. Самарқанд шойи тўқув фабрикасидагига ўхшаган камчиликлар енгил саноат, маҳаллий ва озиқ-овқат саноатининг бир талай бошқа корхоналарида ҳам рўй бермоқда. Партия, совет ва касаба союз ташкилотлари халқ кўз тикиб турган истеъмол буюмлари ишлаб чиқараётган корхоналар ишини яхшилашга бош-қош бўлишлари лозим.

Енгил саноат корхоналарининг меҳнаткашлари беш йиллик планларини муддатидан илгари бажаришда янги-янги зафарларга эришадилар. Уларнинг бугунги зафарлари шундан далолат бериб турибди.

Беш йиллик вахтасида

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Беш йилликнинг учинчи йили учун олинган юксак социалистик мажбуриятларни муваффақиятли адо этиш ва улуғ доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун курашаётган Қоракўл районининг чорвадорлари баракали меҳнат қилишяпти. Улар чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш йўлида сарфлаётган куч-ғайрат қувончли натижалар беряпти. Районда давлатга тухум сотиш йиллик плани муддатидан илгари бажарилганлиги бунинг далилидир. Ҳаммаси бўлиб 1 миллион 761 минг дона тухум тайёрланди ва бу соҳадаги топшириқ муддатидан илгари адо этилди. Эришилган ғалабага «Шарқ юлдузи», Навоий номли, Карл Маркс номли, Киров номли, Калинин номли, «Ленин йўли» колхозларининг паррандабоқарлари катта ҳисса қўшишди.

Пландан ташқари тухум тайёрлаш давом этяпти.

ЖАРҚЎРҒОН районидаги Норали Боймуродов номли колхознинг ўртоқ М. Хуррамова бошлиқ бригадасида ғўза парвариши кун сайин қизитилмоқда. Бунда механизатор Жума Лоқаевнинг хизматлари айниқса катта. Суратда: Ж. Лоқаев.

Ф. Лутфуллаев фотоси.

ВЛКСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Шу йил 12 июнда Москвада ВЛКСМ Марказий Комитетининг IV пленуми бўлиб ўтди.

Пленум «КПСС Марказий Комитетининг 1968 йил апрель Пленуми қарорларини бажариш тадбирлари тўғрисида»ги ва «Комсомолга раҳбарлик қилиш юзасидан Красноярск ўлка партия ташкилотининг иши тўғрисида» КПСС Марказий Комитетининг қарорини ҳамда ёшлар ва студентларнинг «Бирдамлик, тинчлик ва дўстлик учун» IX жаҳон фестивалига тайёргарликнинг бориши тўғрисидаги масалаларни муҳокама қилди.

Пленум ташкилий масалаларни ҳам кўриб чиқди.

С. П. Павлов СССР спорт жамиятлари ва ташкилотлари союзи Марказий Советининг раиси қилиб сайланганлиги муносабати билан пленум уни ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари ва бюро аъзолиги вазифаларидан озод қилди.

Е. М. Тяжельников ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари ва бюро аъзоси қилиб сайланди.

М. И. Журавлева бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан пленум уни ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретари ва бюро аъзоси вазифаларидан озод қилди.

Ю. Н. Верченко билан Ю. Н. Ельченко партия ишига ўтганликлари муносабати билан пленум ВЛКСМ Марказий Комитетининг бюро аъзолиги вазифаларидан озод қилди.

Пленум В. Г. Яровойни ВЛКСМ Марказий Комитетининг бюро аъзоси вазифасидан озод қилди.

Пленум Украина комсомоли Марказий Комитетининг биринчи секретари А. С. Капто ва СССР ёшлар ташкилотлари комитетининг раиси Г. И. Янаевни ВЛКСМ Марказий Комитетининг бюро аъзолари қилиб сайлади.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг пленуми ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари М. А. Суслов, КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов иштирок этдилар. (ТАСС).

БУТУНИТТИФОҚ «БИЛИМ» ЖАМИЯТИНИНГ СЪЕЗДИДА

И. И. Артоболевский ҳисобот докладидан сўнг делегатлар жамият ревизия комиссиясининг раиси, иқтисод фанлари доктори И. Д. Злобиннинг ревизия комиссиясининг иши тўғрисидаги ҳисобот докладини тингладилар.

Съезд ҳисобот докладларини муҳокама қилишга ўтди. Музокараларда РСФСР «Билим» жамияти правлениесининг раиси, СССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси И. Ф. Образцов, жамият Москва шаҳар ташкилоти правлениесининг раиси, СССР маориф министри М. А. Прокофьев, Украина ССР «Билим» жамияти правлениесининг раиси Н. Е. Сиваченко; Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз флоти Бош сиёсий бошқармасининг бошлиғи армия генерали А. А. Епишев, «Билим» жамияти Минск шаҳар ташкилоти правлениесининг раиси, фалсафа фанлари доктори И. Н. Лушчицкий, СССР Фанлар академиясининг вице-президенти М. Д. Миллионщиков, Қозоғистон ССР «Билим» жамияти правлениесининг раиси, тарих фанлари доктори А. Б. Турсунбоев ва бошқалар ҳам сўзга чиқдилар.

Съезд 12 июнда ўз ишини давом эттирди. Эрталабки мажлисда биринчи бўлиб, Ўзбекистон ССР «Билим» жамиятининг раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти И. М. Мўминов гапирди.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

СССР Олий Совети Президиуми СССР Ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноати министрлигини қуйидаги икки министрликка бўлиш тўғрисида 1968 йил 11 июнда фармон чиқарди:

СССР Ўрмон ва ёғочсозлик саноати министрлиги (иттифоқ-республика министрлиги);

СССР Целлюлоза-қоғоз саноати министрлиги (умумиттифоқ министрлиги).

ТАСС АХБОРОТИ

«КОСМОС-225» ПАРВОЗДА

1968 йил 12 июнда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-225» учирилди. Йўлдошга ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программага мувофиқ космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координацион-ҳисоблаш маркази олинган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

ВАЪДА СОЗ-У, ИШ ОЗ

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

«Тахтакўпир» совхози раҳбарлари бу йил мамлакатга камида 5000 тонна пахта етказиб берамиз, бунинг учун мавжуд ишчи кучи ва техника воситаларидан самарали фойдаланамиз, дейишади. Аслида, эса, бошқача манзарани кўрасиз: ғўза қатор ораларини икки томонлама культивация қилиш ниҳоятда суст бормоқда. Ҳанузгача 30 та культиватор ишга туширилмаган. Бунинг устига чопиқ тракторларининг иш унуми паст. Культивация сифатсиз ўтказилмоқда.

Совхозда ҳалигача қадар яганани тугалламаган бўлим ва бригадалар бор. Бешинчи бўлимда 365 гектардан 100 гектар, олтинчи бўлимда 350 гектардан 70 гектар майдондаги ғўза тупларига қўл урилган эмас. Ғўзалар бегона ўтлар орасида ғуж-ғуж бўлиб ётибди.

Вақт ўтиб кетаётганлигига қарамасдан биринчи комплекс парвариш шу кунгача тугалланмаганлиги совхоз раҳбарларини, даставвал, директор И. Усаков, бош инженер Ж. Қаипназаров ва бош агроном П. Абдуллаев ўртоқларни ташвишга солмаётир.

Ўртоқ Б. Нуржонов директорлик қилаётган Ленин номли совхозда ҳам аҳвол бундан яхши эмас. 57 та культиватордан 44 таси ишламоқда. Бу ерда ҳар бир трактор билан кунда ўртача уч гектар майдондаги ғўза қатор оралари ишланяпти, холос. Культивация сифати талабга жавоб бермайди. Чунки, культиваторларнинг иш органлари нотўғри ўрнатилган. Шунинг оқибатида бегона ўтлар қирқилмай қолаётир.

Райондаги Калинин номли, «Москва» совхозларидаги чопиқ тракторларининг анча қисми турли сабабларга кўра бекор турибди. Афсуски, мазкур хўжаликларнинг раҳбарлари «ундай қиламиз, бундай қиламиз», деб қуруқ ваъдабозликдан нарига ўтмаётирлар.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Сўз — Бухоро юлдузларига

МАШИНА ТЕРИМИГА МОСЛАБ

Бухорода бундан тўрт-беш йил муқаддам 45-50 центнерчилар бармоқ билан санарли эди. Аму—Бухоро машина канали пахтакорларга сув, нур келтирди. Свердлов райони ўтган йили пахта етиштиришда юксак кўрсаткичга эришди. Ҳосилдорлик гектар бошига 31 центнерга етди. Бу йилги марра — 35 центнер. Ғиждувон, Вобкент, Ромитан районларининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ҳосилдорликни областнинг ўртача даражасидан анча ошириб юбордилар.

Ўнлаб бригадалар, юзлаб звенолар ҳар гектар майдондан 40-45 центнердан хирмон кўтардилар. Илгари қолоқ ҳисобланиб келган 27 хўжалик илғорлар сафидан жой олди. Ўз навбатида Мукаррама Фузайлова, Абдулла Кўкламов, Муяссар Барноева, Бахшилло Шарипов, Шарофат Баракаева, Эргаш Жумаев, Муҳаббат Юсупова сингари машъаллар пахтачиликка комплекс механизацияни кенг жорий этишда, ҳосилдорликни кўтаришда довруғ таратдилар.

— Бухоро воҳасида қақраб ётган чўл бўлиши мумкин эмас! Кўҳна, аммо доим навқирон воҳамизнинг бугунги жамолига тақир даштлар ярашмайди! — Бухоро юлдузларининг гапи ана шундай!

Свердлов районидаги «Ленинград» колхозидан Карим Камолов Маҳон чўлига юриш бошлади. Орадан кўп ўтмай оловқалб йигитнинг издошлари кўпайиб қолди. Маҳрам Раҳимов бир группа дўстларини етаклаб, Маҳонга отланди. Бу йил Карим Камолов бошлиқ бригада азаматлари 40 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» ҳосили кўтармоқчи. Абдулла Қорёғдиев, Қосим Раҳмонов сингари механизаторлар янги ўзлаштирилган ердаги ғўзаларни биринчи йилданоқ машина теримига мослаб парвариш қилмоқдалар.

Мукаррама ФУЗАЙЛОВА: бригадамиз аъзоларининг мақсади битта: 65 гектар ернинг ҳар гектаридан бу йил 45 центнердан пахта етиштириб, Владимир Ильич Лениннинг туғилган куннинг 100 йиллигига муносиб совға тайёрлашдир. Доҳиймиз биз ёшларга доим: ўқиш, ўқиш ва яна ўқиш, дея хитоб қиларди. Бригадамиз паҳлавонларининг кўпчилиги ўрта маълумотли. Айни кунларда М. Ҳамроева, Ҳ. Шукурова каби дугоналарим сиртдан ўқиб, олий маълумот олишга тайёрланмоқдалар. Биз маълумотли, маданиятли, ишчан ва тадбиркор деҳқонлар бўлишни орзу қилмоқдамиз.

Ҳозир ғўзаларимиз икки марта культивация қилинди. Озиқлантириб, оби-тобида сувга қондириб, қатор ораларини ишлашни қизғин давом эттиряпмиз. Биз ҳамма майдондаги ҳосилни машиналарда терамиз. Ҳозирги ишимизнинг мезони ана шунга қаратилган. Свердлов районидаги биз меҳнат қилаётган «Коммунизм» колхозида бу йил ялпи ҳосилнинг 80 проценти «зангори кема»лар билан йиғиштириб олинади.

Эргаш ЖУМАЕВ: илгари «Қизил Байроқ» колхозининг юқори ҳосилли бригадасига бошчилик қилардим. Мана икки йилдан буён Вобкент районидаги Жилвон массивидан ўзлаштирилган ерларда деҳқончилик қилмоқдаман. Бултур янги ерларнинг ҳар гектаридан 37 центнердан ошириб пахта ҳосили кўтаришга муваффақ бўлган эдик. Бу йилги маррамиз: ҳар гектар майдонда 45 центнердан «оқ олтин» етиштириб, «Қизил Байроқ» колхозида етакчи ўринлардан бирини эгаллашдир. Бунинг учун бизда ҳамма шарт-шароитлар мавжуд. Ғўзаларимиз барқ уриб ривожланмоқда. Ҳосилнинг ҳаммасини десам, лоф бўлар-у, 90 процентини машинада териб оламиз.

Муяссар БАРНОЕВА: бизнинг «Октябрь 50 йиллиги» совхозимиз янги ташкил этилди. Илгари мен «Ромитан» совхозида бригада бошлиғи бўлиб ишлардим. Беш йилликнинг учинчи йили баҳорини янги хўжалик далаларида ишлашдан бошладим. Мен раҳбарлик қилаётган 3-бўлим 840 гектар ерда пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун қизғин кураш олиб боряпти. Коллективимиз ҳар гектар майдондан 30 центнердан «оқ олтин» етиштиришга интилиб, Тошпўлат Эргашев бошлиқ бўлим пахтакорлари билан мусобақалашиб ишламоқда. Келгусида Ҳазорбоғ массивидан янги ерларни ўзлаштириш ҳисобига пахта майдонларимизни кенгайтирамиз. Улуғ устоз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини катта меҳнат зафарлари билан кутиб оламиз.

Бахшилло ШАРИПОВ: Ғиждувонда бизнинг бригада каби ҳосил кўтарадиган коллективлар янада кўпаяди. Бригадамиз аъзолари бу йил ҳар гектар ердан 50 центнердан хирмон кўтаришга сўз бериб, меҳнат қилмоқда. «Гулистон» колхозимизда бундай юқори ҳосилли бригадалар анчагина бор. Келгусида машъаллик байроғини янада баланд кўтариш ниятида ишлаямиз.

* * *

Бухоро юлдузларининг айтган фикр-мулоҳазалари барча пахтакорларнинг дилидаги гаплардир. Аму—Бухоро машина каналининг сувидан баҳра олиб, қақраб ётган даштларни яшнатаётган, пахтачиликдаги барча юмушларни машина-механизмлар гарданига ортишга интилаётган дала миришкорлари яшил пайкалларга суқланиб боқадилар. Кўз илғамас далаларда беш йилликнинг учинчи йили қут-баракаси бунёд этилмоқда. Область деҳқонлари она-Ватанга 350 минг тонна «оқ олтин» армуғон этиб партиямизни, халқимизни қувонтириш учун курашяптилар.

БУГУН ТАХИАТОШ ГРЭСИ ҚУРИЛИШИДА

Тахиатош Қорақалпоғистон АССР нинг улкан қурилишлар шаҳрига айланиб қолди. Тахиатош ГРЭСи қудрати оширилмоқда. Тахиатош гидроузели барпо этиляпти. Бу иншоотларда қурилиш индустрияси ютуқларидан самарали фойдаланилаётир. Суратларда: 1. Гидроузел тўғонига металл конструкцияларни тушириш пайти (чапда). 2. Ўртада—ГРЭСнинг 100 минг киловатт қувватга эга бўлган навбатдаги турбинаси генераторига статор ўрнатиш. 3. Ўнгда — қурилиш ишларини жадаллаштиришга муносиб ҳисса қўшаётган комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи, арматурачи ўртоқ Собир Гурбанов.

Н. Корнилов чизган расмлар

ОИЛА ВА НИКОҲ ҲАҚИДАГИ ҚОНУН АСОСЛАРИ ЛОЙИҲАСИ

ГАЗЕТХОНЛАР МУҲОКАМАСИДА

ҲАММАМИЗНИНГ БУРЧИМИЗ

Бола тарбияси ҳаммамизнинг ҳам муқаддас бурчимиздир. Лекин баъзан шундай бўляптики бола тарбияси ва уни ўқитиш фақат мактаблар зиммасига юклаб қўйилмоқда. Ваҳолонки, ота-оналар ҳам бу масалада мактаб коллективига яқиндан ёрдам беришлари керак. Ота-она болаларнинг тарбияси учун жавобгар

Агар ота ёки она ўз боласи билан бирга яшамаса, бундай ҳолда у болани тарбиялашни ўз зиммасига олган кишига бола 18 ёшга тўлгунча нафақа тўлаши керак. Баъзи болалар ўрта мактабни битириб олий ўқув юртларига ўқишга кирадилар. Агар бола моддий жиҳатдан ёрдамга муҳтож бўлса, суд йўли билан унга 20 ёшгача нафақа ундириб берилишини таклиф қиламан.

СССР Олий Советн Президиумининг 1944 йил 8 июлда ва 1965 йил 10 декабрда эр-хотин ўртасидаги никоҳни суд йўли билан бекор қилиш ҳақидаги Фармони ўз кучида қолиши керак. Чунки эр-хотин ўртасидаги никоҳни бекор қилиш жавобгар ва даъвогарларнинг аризаларини текшириб кўриш имконини беради. Даъвогарнинг аризаси бўйича жавобгарнинг айби бўлмаса суд уларни ярашгиришга ҳаракат қилади. Улар ўртасидаги болалар тарбиясида иккала томон баравар қатнашади. ЗАГС бюро орқали ажрашиш қонунлаштирилса, бу айрим гражданларнинг тез-тез янги никоҳга ўтишларига сабаб бўлиб, улардан туғилган болаларнинг тарбиясига салбий таъсир қилиши мумкин

Д. УМАРОВА,
Тошкент шаҳар Куйбишев район юридик консультациянинг адвокати.

НИКОҲ ҲАҚИДА МУЛОҲАЗАЛАРИМ

Бутун жамоатчилик «Никоҳ ва оила тўғрисида» Совет Иттифоқи ва Иттифоқдош республикалар қонунларининг асослари Лойиҳасини икки ойдан бери кенг ва атрофлича муҳокама қиляпти. Унинг айрим моддалари ҳақида, фикр ва мулоҳазаларини изҳор этяпти.

Лойиҳанинг иккинчи бўлимида никоҳ ҳақидаги асослар баён этилади. Никоҳ тузиш, никоҳ тузиш шартлари, эр-хотинларнинг шахсий ҳуқуқлари, мулклари бир-бирларини таъминлаб туриш мажбуриятлари ва бошқа масалалар қайд қилинади. Худди шу тўғрида «Известия» газетаси саҳифаларида мулоҳазалар қизғин бошланиб кетди. Никоҳга доир таклифлар кўп ёзиляпти. Газетанинг шу йил 18 май сонида иркутсклик токарь Рубанов лойиҳанинг 13-моддаси ҳақида, киевлик Гладкий 12-моддаси ҳақида жуда маъқул таклиф қилган. Уларнинг таклифини маъқуллаш учун ҳамма асослар бор.

Лойиҳанинг никоҳ тузиш ҳақидаги моддасида шундай дейилади: «Никоҳ, уни тузишни истаганларнинг гражданлик ҳолати фактларини қайд қилувчи давлат органига ариза берганларидан кейин бир ой муддат ўтгач тузилади. Айрим ҳоллар учун иттифоқдош республикаларнинг қонунларида шу муддатни қисқартириш кўзда тутилиши мумкин». Никоҳни бундай белгилаш никоҳга киришни истаган қиз ва йигитлар учун яхши бўлади. Ана шу даврда қиз билан йигит бир-бирларига бўлган муҳаббатларини янада чуқурроқ синаб кўришади. Уларнинг никоҳдан кейинги турмушлари қувончли бўлади. Амалдаги қонунда никоҳга кириш учун эркакларга ҳамма жойда бир хил—18 ёш белгиланган бўлса, аёллар учун ҳар хил ёш белгиланган. Чунончи, Украина билан Молдавияда 16 ёш, янги қонун лойиҳасида эса йигит ва кизларни никоҳга кириш учун бир хил—18 ёш белгиланган. Иттифоқдош республикаларда никоҳ ёшини икки йилдан ошиқ бўлмаган муддатга камайтириш мумкинлиги назарда тутилади. Лойиҳадаги белгиланган бу тартибни ҳам маъқуллаш керак.

Қ. ЭРМАТОВ,
Самарқанд шаҳар халқ судьяси.

ТАКЛИФЛАР

Никоҳдан ўтиш инсон ҳаётидаги қувончли ва муҳим воқеадир. Уз тақдирини узоқ йиллар бошқа киши билан боғлаш, бахтли ва мустаҳкам оила қуриш—никоҳдан ўтувчиларнинг эзгу орзусидир. Бундай қадам қўйиш учун аввало ўз ҳис-туйғуларини яхшилаб текшириш, хаёт йўлдошининг феъл-атворини яқиндан яхшироқ билиш зарур. Шунинг учун биз никоҳга киришни хоҳловчилар ЗАГС га ариза берганларидан сўнг никоҳ лойиҳа асосларининг 9-моддасида кўзда тутилганидек, бир ойдан кейин эмас, уч ойдан сўнг қайд қилинишини таклиф қиламиз.

Ҳомиладор аёл ва боланинг манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида аёлнинг ҳомиладорлиги вақтида ва бола туғилгандан сўнг бир йил ўтмасдан, ҳатто хотинининг розилиги бўлган тақдирда ҳам эр киши никоҳни бекор қилиш ҳақида иш қўзғашига йўл қўймаслик керак. Шунинг учун лойиҳа Асослари—сўнгги қисмининг 14-моддасидаги «Хотиннинг розилигисиз» деган сўзларни олиб ташлаш лозим.

Ҳаётда баъзан шундай ҳоллар ҳам учрайдики, айрим шахслар узоқ вақт оилавий муносабатда бўладилар, бирга яшайдилар, лекин ЗАГСдан ўтишмайди. Шунинг учун бундай шахсларни суд тартибида эр-хотин ҳисоблаш, уларнинг болалари манфаатларига мосдир. Агар улардан бирортаси вафот этган бўлса никоҳдан ўтказиш мумкин эмас. 1944 йил 8 июль Фармонидан сўнг (1944 йил 10 ноябрда чиқарилган Фармонда кўзда тутилган ҳоллардан ташқари) юзага келган ғайри қонуний оилавий муносабатларни тан олишга йўл қўйилмаётир. Ҳаётда эса бошқача никоҳ муносабатлари ҳам учрайди. Уларни суд тартибида тан олмаслик шундай эр-хотинларнинг болалари манфаатларига ва ўзларининг манфаатларига зиддир.

Қонун лойиҳаси Асосларига боладан асраб олинганлик сирларини сақлаш тўғрисидаги нормаларни киритишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз. Чунки лойиҳа асраб олинган болаларни ўз болалари билан тенглаштиради, асраб олувчилар эса ота-оналик ҳуқуқига эга бўладилар. Шунинг учун асраб олинган болаларнинг ва асраб олувчиларнинг манфаатларини ва ҳуқуқларини мунтазам ҳимоя қилиш мақсадида қонун асосларида асраб олувчилар меҳнат ва пенсия қонунчилиги белгилаган ҳуқуқлардан баҳраманд бўлишини кўзда тутиш керак.

И. ЗОКИРОВ,
юридик фанлар кандидати.

КОЛХОЗЧИНИНГ ИККИНЧИ УЙИ

Қамаши районидаги «Коммунизм йўли» колхози партия ташкилоти қишлоқ меҳнаткашларининг меҳнатдан сўнг маданий дам олишлари, мириқиб ҳордиқ чиқаришлари учун йил бошиданоқ бир қанча тадбирлар кўриб қўйди.

Биринчи галда дала шийпонларида далада меҳнат қилаётганлар учун барча шарт-шароитларни муҳайё қилишга киришилди. Шу мақсадда колхознинг Боймурод Ашуров раҳбарлик қилаётган бригадаси дала шийпони бошқаларга намуна қилиб кўрсатилди. Бу ерда район хўжаликларининг раҳбарлари, партия ташкилотининг секретарлари, бригада бошлиқлари иштирокида «Дала шийпонлари қандай бўлиши керак», — деган темада семинар ўтказилди. Семинар қатнашчилари Боймурод Ашуров бошлиқ бригада дала шийпони чинакам маданият ўчоғига айлантирилганлиги, колхозчиларнинг иккинчи уйи бўлиб қолганлигини таъкидладилар.

Хўш, Боймурод Ашуров бошлиқ бригада дала шийпони нега барчанинг диққатига сазовор бўлмоқда?

Улар дала шийпонларини мавсумга ҳозирлашда областда биринчи бўлиб ташаббус билан чиқишди. Моҳир бинокорлар томонидан бунёд этилган шинам шийпон дид билан ремонтдан чиқарилган. Шийпонда меҳнаткашларнинг кўнгилли дам олишлари учун ҳамма нарса муҳайё қилинган. Дам олувчилар хоҳласа айвонга чиқиб шабадада чой ичишлари, китоб, газета-журнал ўқишлари, шахмат ўйнашлари мумкин.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Шийпон электрлаштирилган. Дала шийпонининг барча хоналари радиолаштирилган. Колхозчиларнинг унумли меҳнат қилишлари, маҳсулот сифатини ошириб, таннархини арзонлаштириш, техника воситалари сув ва ўғитдан самарали фойдаланишга ундовчи шиорлар, диаграммалар шийпонни безаб турибди

Катта ҳовуз тўла зилол сув. Яқин кунларда шийпон атрофи ажойиб боққа — истироҳатгоҳга айланади. Анчагина ерга мевали дарахтлар, ток ўтқазилди.

Айниқса бу ерда далада ишловчи хотин-қизлар учун талай қулайликлар яратилган. Шийпонда алоҳида хона ошхона учун ажратилган бўлиб, хоҳлаган таомни тайёрлаш имкони бор. Ошхона газлаштирилган. Новвойхонада ҳар куни иссиқ нон ёпилади. Ишдан қайтаётганлар хоҳласа, новвойхонадан уйларига оби нондан олиб кетишлари мумкин.

Шийпонда эркаклар хонасида ҳам, аёллар хонасида ҳам кийим осиб қўядиган шкаф бор. Ана шу шкафларда бригада аъзоларининг кийимлари сақланади. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти махсус буюртма билан район марказидаги маиший хизмат уйида далабоп кийимлар тиктирди. Хотин-қизлар гулли қизил читдан кўйлак кийиш истагини билдиришди. Ҳар бир хотин-қиз учун иккитадан ана шундай қулай иш кийими тиктирилди. Бири ювишга топширилганда, иккинчисини кийиши мумкин.

Боймурод Ашуров бошлиқ бригада дала шийпонини қуриш ва жиҳозлаш ишларига 9590 сўм сарфланди.

— Бригада аъзоларининг моддий манфаатдорлиги йил сайин ошиб боряпти, — дейди колхоз раиси Р. Норбўтаев, — ўтган йили улар 70 гектар ернинг ҳар гектаридан 43 центнердан пахта етиштирдилар. Фақат пландан ортиқ пахта топширганликлари эвазига 25 минг 676 сўм қўшимча даромад олдилар.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг бу ғамхўрлигига жавобан Б. Ашуров бошлиқ бригада аъзолари шу кунларда 75 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан «оқ олтин» етиштиришга бел боғлашган.

Бригада аъзоларининг дала шийпонини намунали дам олиш жойига, колхозчининг иккинчи уйига айлантириш тўғрисидаги ташаббуси область бўйлаб кенг қанот ёймоқда. Чироқчи районидаги «Москва» колхозининг Абдураҳмон Йўлдошев, Охунбобоев номли колхозининг Эшонқул Бозоров бошлиқ бригадалари, шунингдек Қарши районидаги «Москва», Энгельс номли, Шаҳрисабз районидаги Энгельс номли, Ғузор районидаги Карл Маркс номли колхозларнинг правлениеси нозу-неъматлар яратувчиларга барча шароитларни яратиб қўйиш учун талай тадбирлар кўриб қўйишди.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Янгиликлар, ХУШХАБАРЛАР

УРУҒЧИЛАР ҚАРОРИ

● Андижон қурт уруғи заводи ходимлари келаси йил ипак қурти очиришга атаб қурт уруғи тайёрлай бошладилар. Корхонада биринчи марта қурт уруғини биологик метод билан тайёрлаш кенг равишда ўзлаштирилди.

Андижон қурт уруғчилари келгуси мавсумга 42 минг қути юқори сифатли уруғ тайёрлашга қарор бердилар.

ЭКИШ ДАВОМ ЭТАДИ

● Республикада экиш-тикиш қизғин. Тошкент, Сирдарё, Фарғона областлари ва Қорақалпоғистон АССРдаги шоликорлик хўжаликлари сўнгги гектар ерларга шоли экмоқдалар. Тез-тез ёмғир ёғиб турганлигига қарамай, ўтган йили шу вақтдагига нисбатан 7 минг гектар ошиқ майдонга шоли экилди.

Бундан ташқари республикамизда ўн минг гектар ерга картошка экилди. Ҳали кечки уруғ экилиб бўлмасдан колхоз ва совхозлар эртаги картошкани қазиб олишга киришдилар.

УНУМДОР МАШИНА

● Бухоро областидаги «Маданият» колхозида пилла тозалайдиган «ЧТ-1» янги машинаси синаб кўрилди. Кўчма электростанция энергиясидан ишлайдиган агрегат ҳар соатда 120-150 килограмм пиллани тозалаб ўтказади. Шунча пиллани қўлда тозалаш учун камида юз киши талаб қилинади. Бу машинада эса, бор-йўғи икки мутахассис ишлайди.

Республика қишлоқ хўжалик министрлигининг тажриба заводида тайёрланган пилла тозаловчи машина пиллачиларимизнинг юксак баҳосини олди.

Маҳмуд Шукуров смена топшириқларини ҳамиша ортиғи билан бажараётган йиғувчи-слесарь. Суратда «Таштекстильмаш» заводининг коммунистик меҳнат зарбдори, пешқадам слесарь ўртоқ М. Шукуров.

И. Глауберзон фотоси.

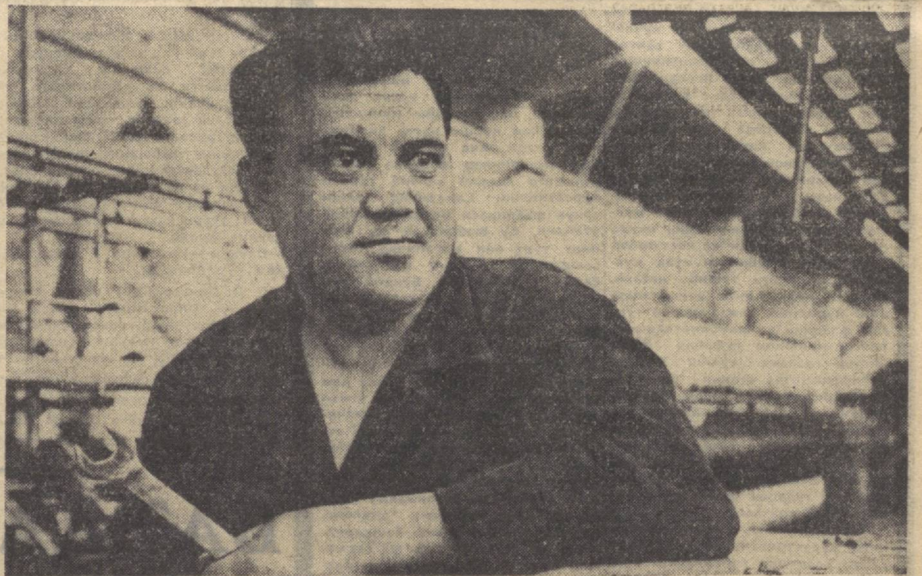

УЧИНЧИ ҲИКОЯ

ДАЛА ДОНИШМАНДЛАРИ

ОЧЕРК

Учинчи қаҳрамонимиз — учинчи авлодга мансуб раислардан. Қувадаги машҳур «Коммунизм» колхозининг раиси, СССР Олий Советининг депутати Мусожон Шербўтаев. У ҳам Абдулла ака ва Холмат ака сингари деҳқон боласи, пахтакор халк орасидан чиққан раҳбар. Суяги пахтазорда қотган. Бригадирлигидаёқ ҳалол меҳнати билан эл оғзига тушган. Партия ва ҳукуматимиз Шербўтаевнинг хизматларини юксак тақдирлади, Ленин ордени билан мукофотлади. Халқ унга юксак ишонч билдириб, республика ҳукумати аъзолигига номзодини кўрсатди. Мусожон ўттиз ёшида Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат қилиб сайланди.

Ўттиз бир ёшида эса колхозчиларнинг «сўрови ва қистови» билан йирик хўжаликка бош бўлиб қолди. Шундан бери ўтган саккиз йил ичида колхоз қаддини ростлаб, областда энг илғор хўжаликлар қаторидан ўрин олди Беш йилдаёқ колхозда ҳосилдорлик саккиз центнер кўтарилиб, ўртача ҳосилдорлик 32 центнердан ортиб кетди. «Коммунизм» колхози ҳозир ҳар йили 1960 йилдаги ялпи пахта ҳосилига қарийб 2 минг тоннагача пахта қўшиб бермоқда. Бу бежиз эмас. Чунки Шербўтаев республикада биринчи бўлиб, колхозчиларнинг меҳнатига қўшимча ҳақ тўлаш тартибини ишлаб чиқиб, ўз колхозида жорий қилди. Моддий манфаатдорликни тўғри йўлга қўйиб, ҳосилдорликни кўтаришга йўл очди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқулланган бу усул ҳозирги кунда республикамизнинг барча колхозларида кенг қўлланиляпти ва ажойиб самаралар бермоқда.

(Боши газетанинг 9 июнь сонида чиққан).

Учинчи қаҳрамонимиз олдинги иккала қаҳрамонимизнинг кўпгина яхши ҳислатларини ўзида мужассамлаштирган. Раисликнинг кўп сир-асрорларини улардан ўрганган. Уларга ўхшаб унга ҳам колхозчилари қаттиқ ихлос қўйишган. Лекин Шербўтаевнинг ҳам ўзига хос томонлари бор. У аввало кўп раислардан узоқни кўзлаб иш тутиши билан ажралиб туради. Колхозчилар меҳнатига қўшимча ҳақ тўлаш тартибини биринчи жорий қилиши ҳам унинг қанчалик узоқни кўзлаганини кўрсатиб турибди.

Шербўтаев колхозда ғишт заводи қурдира бошлаганида баъзи раҳбар ўртоқлар «Шаҳар қурмоқчимисиз?» деган қочириқ гаплар ҳам қилишган эди. Энди шу ғишт заводи туфайли у бош план асосида колхоз қишлоғини қисқа муддатда қайта қуриб қўяётганини кўриб, раис узоқни кўзлаганига тан берилаётир. Колхозда район колхозлараро қурилиш ташкилотидан ташқари алоҳида механизациялашган кўчма колонна ҳам қурилиш олиб боряпти. Иккала ташкилотга ҳам ғиштни колхознинг ўз ғишт заводи етказиб беряпти.

— Ҳисоб-китоб қилиб кўрсак, илгариги суръатимиз билан йигирма беш йилда колхоз қишлоғини қайта қуриб бўларканмиз. Бу бизни қониқтирмайди-да. Ғишт заводи қуриб, колхозда алоҳида механизациялашган кўчма колонна ташкил қилганимиз шундан. Мўлжалимиз — қишлоқни қайта қуришни беш-олти йилда туғаллаш. Халқимизнинг талаби ҳам шундай. Умумий мажлисда агар юзта ариза тушса шундан тўқсонтаси уй қуриб берсангиз дейди, — деди раис.

Шербўтаев бу йил узоқни кўзлаб яна бир янгиликнинг енгидан тутди. Фарғона зонасида биринчи бўлиб, зах сувларни вертикаль дренаж ёрдамида қочиришга киришди.

— Коллектор ва ёпиқ дренажлардан кўра вертикаль дренажнинг хосияти кўпроқ — дейди раис. — Аввало у ерга ер қўшади, ерни ўғирлаб ётган коллекторни кўмиб юбориш мумкин бўлади. Ундан ташқари, вертикаль дренаж ер тагидан тортиб берган сувни бемалол суғоришга ишлатиш мумкин.

Ҳозир колхознинг Қандабулоқ зонасида тўртта вертикаль дренаж ишлаб турибди. Ҳар бири юз гектар ернинг захини қочириб, секундига 70 литрдан сув чиқариб беряпти. Қандабулоқ коллектори зонасида ана шундай вертикаль дренажларни ишга солиш натижасида коллектор тагида ётган бир неча юз гектар ер қишлоқ хўжалик оборотига қўшилади. Шу зонада эса сув танқислигига бутунлай барҳам берилади.

Учинчи қаҳрамонимизнинг яна бир ибратли яхши хусусияти бор. Афсуски, ҳамма раисларимиз ҳам ҳали бу ҳақда бош қотириб кўраётганлари йўқ. Шербўтаев бундан етти йил аввал ён дафтарига бир нарсани ёзиб қўйган эди. «Колхоз ҳисобидан бўлса ҳам ўқитиб ўз кадрларимизни етиштириб олишимиз керак!» деган қарорга келган эди. Шундай қилди ҳам. Қобилиятли бригадир, табелчиларни кўз остига олиб юриб, бухгалтерликка, экономистликка, инженерликка, агрономликка ўқигани жўнатди. Мана, энди хўжаликни бошқаришда улар Шербўтаевнинг ёнига кириб қолишди. Бизда раҳбарлар, ишбошилар халқ орасидан чиқади. Шундай эди, шундай бўлаверади. Шербўтаев буни яхши билади. Шу сабабдан у ишбошиларни халқ орасидан қидириб топяпти. Ўзини кўрсатганларни чўчимай, дадил раҳбарликка кўтаряпти. Хўш, ҳозир баъзи бухгалтер ва экономистларни ҳисоб-китобда, кирим билан чиқимнинг фарқига боришда танг қолдирадиган ҳисобчилар озми? Пахта парвариши таомилини баъзи агрономлардан кўра ўн чандон яхши биладиган бригадирлар камми?

Жамол Абдураззоқов бирнеча йилдан бери колхозда салкам 300 гектарлик катта бригадага бошчилик қилар, муттасил 35 центнер атрофида ҳосил олиб келарди. У ҳақиқий дала донишманди, пахтанинг пири эди. Шербўтаев бу бригадирнинг иш услубига назар солиб юриб, раисликни бемалол эплаб кетади, деган қарорга келди. Кейин ўрни келганда қўшни Калинин номли колхозга раисликка тавсия этди. Абдураззоқов ишончни яхши оқлаяпти, хўжаликни оқилона бошқаряпти. Шербўтаев ҳали-ҳали ундан хабар олиб, яхши маслаҳатини аямай ёрдам бериб турибди...

• • •

Биз таърифлаган уччала раис ҳам замонамиз қаҳрамонлари эканлигига ҳеч қандай шубҳа йўқ. Лекин уларнинг хизматлари ўз хўжаликларини иқтисодий жиҳатдан бақувват хўжаликларга айлантира олганликларидагина эмас. Уларни байроқдорлар, олдинда бораётган йўлчи юлдузлар дейиш мумкин. Улар биринчи бўлиб, хўжалик экономикасини кўтаришнинг энг мақбул йўлларини топиб, синаб, кўрсатиб бераётирлар. Улар босиб ўтган йўл эндиликда кўп хўжаликлар учун ойдин йўл бўлиб қолмоқда, қўл келмоқда. Шу жиҳатдан қаҳрамонларимизни дала донишмандлари деб атаганимиз бежиз эмас.

Бундан беш-олти йил аввал Фарғона областида Қувадаги «Ленинград», Карл Маркс номли, Олтиариқ районидаги «Ленинград», Бағдоддаги «Большевик», Охунбобоев районидаги «Коммунизм» сингари колхозлар машҳур эди. Энди бу хўжаликлар аста-секин ўртача колхозлар қаторига тушиб қоляпти Ўрнига юқорида биз ҳикоя қилган Охунбобоев районидаги Карл Маркс номли, Фрунзе номли, Қувадаги «Коммунизм», шунингдек Ленинград районидаги Энгельс номли ва бошқа хўжаликлар кўтарилиб чиқди. Хўш, бу хўжаликлар ҳам беш-олти йилдан кейин сўниб, ўрнига яна бошқалари чиқадими?..

Бу аввало қаҳрамонларимизга, шу колхоз раисларига боғлиқ нарса. Агар ютуқлардан эсанкираб қолишмаса, узоқни кўзлаб иш тутаверишса, ҳозиргидек янгиликларни тез пайқаб ола билишса, серташвишликларини ташлаб юборишмаса, ўзларига муносиб ўринбосарлар тайёрлаб боришса, марра уларники!

А. НАБИХЎЖАЕВ,
М. МАНСУРОВ,

МАТЕРИАЛЛАРИМИЗ ИЗИДАН

ЯНА НОН ҲАҚИДА

Узбекистон ССР озиқ-овқат саноати министрлигига қарашли «Узглавхлеб» қуйидагиларни хабар қилди:

«Совет Ўзбекистони» газетасининг 1968 йил 1 июнь сонида босилган «Яна нон ҳақида» сарлавҳали танқидий мақола «Узглавхлеб»нинг нон заводлари директорлари, бош инженерлари, лаборатория мудирлари ва бошқа ходимлари иштирокида ўтказилган кенгайтирилган мажлисда муҳокама қилинди ва келтирилган фактлар мутлақо тўғри деб топилди. Йиғилиш қатнашчилари йўл қўйилган камчиликларни тугатиш йўллари ҳақида фикр билдирдилар ва шу асосда бошқарма бўйича буйруқ чиқарилди. Буйруқда жумладан бундай дейилади.

«Узглавхлеб» системасига қарашли барча корхоналарда «Яна нон ҳақида» сарлавҳали танқидий мақола кенг муҳокама қилиниб, йўл қўйилган камчиликларни тезда тугатиш чоралари кўрилсин. Ун, хамирнинг исроф бўлишига йўл қўйилмасин, пиширилаётган ноннинг сифати яхшилансин. Янгийўл шаҳрида ишга туширилган хамиртуруш заводининг маҳсулотидан максимал даражада фойдаланилсин. Аҳолининг майда нонга бўлган талабини тўла қондириш мақсадида Тошкентдаги 2-ва 6-нон заводлари заминида махсус комбинат ташкил қилинсин.

Буйруқда яна мавжуд нон заводларининг қувватини ошириш, янги технологияни кенг жорий этиш, тежамкорликда намуна кўрсатган ходимларни рағбатлантириш ҳақида гап боради.

СЎЗ—ИЛҒОР ПАХТАКОРЛАРГА

ЗАРБДОР ОЙ

Юбилей йилида 1050 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 39,1 центнердан хирмон кўтардик. Бу йил 40 центнерни кўзлаб иш кўряпмиз. Мўл ҳосилга бултур куздан бошлаб пухта замин яратилди. Барча пахта майдони барвақт ва чуқур шудгорлаб қўйилди. Кишда қалин қор тагида тупроқ кўпчиб ётди ва сув чуқур сингди. Эрта баҳорда шудгор юмшатилиб, нам тўла сақлаб қолинди. Чигит экиш етти иш кунида тугалланди. Уруғ тупроқнинг ўз намига қийғос ундириб олинди. Яшил квадратлар кўзга тез ташланиб қолди.

Биз шундан фойдаланиб, экин қатор ораларини пешмапеш юмшатишга киришдик. Май ойи бошларида ва учинчи ўн кунлигида дўл аралаш жала қуйди, катта-катта майдондаги мурғак ниҳолларни вайрон қилди. Лекин бундан ҳеч ким саросимага тушмади ва иккиланмади. Ҳамма оёққа турди. Барча техника қатқалоқни йўқотишга ва тупроқни юмшатишга сафарбар этилди. Чуқурроқ жойларда кўллаб қолган жала суви тезда қочирилди. 840 гектар ерга тўрт иш кунида қайта чигит экиб чиқилди. Тупроққа солинган азотли ва фосфорли ўғитларни сел ювиб кетганлиги сабабли қайта чигит экиш билан бир вақтнинг ўзида ер яна ўғитланди. Натижада тупроқ тез қизиди. Бу эса чигитнинг қийғос кўкаришига имкон берди. Бир ҳафтага қолмасдан далаларни кўм-кўк ғўза қоплади.

Кўп йиллик тажрибамизга кўра, уруғ тупроқдан бош кўтарганидан кейин 2-3 кун ўтгач ғўзани яганалашга киришдик. Чигит 60х60 сантиметр схемаси асосида экилганлиги учун яганалаш пайтида ҳар уяда 3-4 тупдан ўсимлик қолдирилди. Бу тадбирни биз пахта йиғим-терими олдидан ҳар гектар майдонда 85-90 минг туп ғўза бўлишига эришишни кўзда тутиб ўтказдик. Букетларни қўлда рослашга бу ишни яхши биладиган колхозчилар қўйилди. Шунга қарамай иш устидан назорат тобора кучайтирилди. Чунки, ғўзанинг гуркираб ўсиши кўп жиҳатдан яганалашнинг тўғри ўтказилишига боғлиқдир. Биз бу мақсадга эришдик. Ҳамма майдонларда ғўзамиз яшнаяпти.

Илғор агрономия фани талабларига мувофиқ чигит квадрат-уялаб экилган далаларда ғўза қатор ораларини дастлабки ишлаш кўндалангига ўтказилиши керак. Колхозимизда ҳар йилдагидек бу йил ҳам ана шу қоидага амал қилинди. Ҳар туп ғўзада 2-3 тадан чинбарг пайдо бўлиши биланоқ кўндалангига ишлашга киришдик. Тупроқнинг яхши юмшатилишига, бирор туп ниҳолнинг нобуд бўлмаслигига эришиш мақсадида тракторларнинг тўғри созланишига алоҳида эътибор берилди. Грядиллар охирининг кўндалангига тебраниши уларнинг ўртача ҳолатига нисбатан 2-3 сантиметрдан ошмайдиган қилиб ўрнатилди. Шу билан бирга, тракторларнинг олдинги ғилдираги олдига текислагичлар ҳам қўйилди. Булар самарали натижа берди. Тупрок нормал чуқурликда, ғўза қатор оралари талаб қилинган кенгликда юмшатилди. Бу билан ҳавонинг тупроққа яхши киришига, ёш ниҳолларнинг намдан, иссиқлик ва ёруғликдан, озуқа моддаларидан тўла баҳра олиб ўсишига имконият яратилди.

Ёш ниҳоллар қаддини анча ростлаб олгандан кейин, яъни ҳар туп ғўзада 5-6 тадан чинбарг пайдо бўлгач қатор оралари узунасига юмшатилди. Бу тадбир ҳар картадаги ғўзанинг аҳволи, тупроқ хоссалари тўла ҳисобга олинган ҳолда табақалаштириб ўтказилди. Ғўза шоналай бошлаган карталарда экин қатор оралари хам узунасига, ҳам кўндалангига культивация қилиняпти. Бунда ҳам юксак агротехника қоидасига изчил амал қилинмоқда. Чунончи, узунасига ишлашда ҳимоя зонасининг 10-12 сантиметр кенгликда бўлишига, иш органлари — пичоқларнинг тупроққа 8-10 сантиметр чуқурликка ботишига эришиляпти. Стрелкали панжалар қаторларнинг қоқ ўртасига тўғрилаб ўрнатилганлиги туфайли чигит тушган чизиқдан 3-5 сантиметр нарироқдаги тупроқни майин қилиб юмшатмоқда.

Экин қатор оралари кўндалангига культивация қилинганида ҳимоя зонасининг кенглиги 12-14 сантиметрга етказилмоқда. Чигит кўмилган чизиқ яқинидаги тупроқ 6-8 сантиметр, қатор орасидаги тупроқ эса, 10-12 сантиметр чуқурликда юмшатиб кетиляпти. Бу ишда пичоқлар ва стрелкали панжалардан фойдаланилаётир.

Ғўза ўсиш ва ривожланишда ўтган йилдагига нисбатан 10-12 кун орқада қоляпти. Экинни озуқага вақтида тўйдириш бу кечикишнинг ўрнини тезроқ қоплашда катта аҳамиятга эгадир. Шунинг учун хўжалигимизда ғўзани озиқлантиришга энг муҳим агротехника тадбири сифатида қаралаяпти. Ўсимлик тупларида шона пайдо бўлганга қадар озиқлантирилганда ўғитлар чигит тушган чизиқдан 10-14 сантиметр узоқликка, 10 сантиметр чуқурликка ташлаб кетилди. Ғўза текис шонага кирганда озиқлантирилганда азот ва фосфор чигит тушган чизиқдан 16-18 сантиметр нарироққа ва анча чуқурликка ташланади. Ўғит нормаси ўсимликнинг ривожланиш даври учун белгиланган азот ва фосфорнинг миқдорига қараб белгиланган. Шунга кўра, ҳар гектар экин майдонига 100 килограммдан аммиак селитраси, 220-250 килограммдан фосфорли ўғит солиняпти. Минерал ўғитлар чиритилган ва майдалаб эланган гўнгга аралаштириб бериляпти. Шундай қилинса, ўғитлар яхши эрийди ва ўсимликка тез таъсир этади.

Пахтазорларимизда ер ости сувлари чуқур жойлашган. Демак, ғўзани ўз вақтида сувга қондириб туриш талаб этилади. Ҳозир ғўзаларимизга дастлабки сув таралмоқда. Сув эгатларнинг тепасига чиқиб кетмаслиги, ёш ниҳолларни янчиб юбормаслиги учун оз норма билан суғорилмоқда. 100-120 метр узунликда олинган эгатлардан сув жилдиратиб оқизилмоқда. Суғориш кеча-кундуз ўтказиляпти. Уста сувчиларимиздан Саид Тошмуродов, Воҳид Расулов, Шоди Тошмуродов, Холмурод Элов, Раҳмат Рашидов ўртоқлар ғўзани суғоришда бошқаларга намуна бўлишяпти. Экинга сув тараш ғўза қатор ораларини юмшатиш ва бошқа агротехника тадбирлари билан қўшиб олиб бориляпти. Шу тариқа тупроқда намнинг етарли бўлишига эришилмоқда.

Ҳашаротга қарши профилактик тадбирлар кўрилмоқда. Баъзи карталарда пайдо бўлган ўргумчак канани қириб ташлаш учун ғўза дориланмоқда. Бундан кейин кўк қурт, айниқса кўсак қуртининг кўплаб тарқалиши мумкин. Бунинг олдини олиш учун бултур ана шу ҳашаротлар тарқалган участкаларга ҳар гектар ер ҳисобига 40 килограммдан 25 процентли гексахлоран чангланяпти. Қишлоқ хўжалик зараркунандаларининг тарқалишига йўл қўймаслик мақсадида дала четларидаги бегона ўтлар дорилаб йўқотилмоқда. Бу чора ғўзанинг вегетация даврида 3 марта ўтказилади. Биринчи марта дорилашда 10 процентли карболинеум эмульсиясидан фойдаланилди. Иккинчи ва учинчи марта дорилашда ундан кучлироқ дориворлар ишлатилади. Бу дориворларни ҳар гектар ерга қанча килограммдан сепиш мумкинлиги бегона ўтнинг қанчалик ривожланганлиги ҳисобга олинган ҳолда белгилаб чиқилди.

Хўжалигимизда механизациялашган теримнинг кўлами йил сайин ошиб бормоқда. Ўтган йили давлатга топширилган 4100 тонна пахтанинг 54 проценти машиналарда йиғиб-териб олинди. Бу йил сотиладиган 4200 тонна «оқ олтин»нинг камида 3 минг тоннасини агрегатлар бункеридан тўкмоқчимиз. Бунинг учун тупроғи унумдор ерлар, йирик карталар, текис далалар ажратилди ва механизаторларга бириктиб қўйилди. Улар бу участкалардаги ғўзани ўзлари парвариш қилишяпти ва озиқлантиришяпти.

Бизнинг шароитимизда машина теримига сентябрь ойи ўрталарида киришса бўлади. Шунгача экин қатор оралари тўрт марта кўндалангига ва беш марта узунасига культивация қилинади. Машина теримига ажратилган далаларда пахтанинг очилишини жадаллаштириш мақсадида сентябрнинг биринчи ўн кунлиги охирларида гектарига 1-1,5 килограммдан фолэкс сепилиб, ғўза енгил дефолиация қилинади.

Ваъдамиз қатъий. Пахтамиз гектаридан 40 центнердан кам бўлмайди. Ғўзанинг ўсиш ва ривожланишдаги қолоқлигининг ўрни июнь ойи мобайнида албатта қопланади. Шу мақсадда колхоз правлениеси ва партия ташкилоти колхозчилар билан келишиб, июнни ғўза парваришида зарбдор ой, деб эълон қилди. Ҳар бир пахтакорнинг диққат-эътибори зарбдор ойни муваффақиятли ўтказишга, барча майдонларда мажбуриятга яраша мўл ҳосил етиштириш учун тинмай меҳнат қилишга қаратилмоқда. Колхозчиларнинг ўз меҳнатлари натижасидан моддий манфаатдорлиги ошириб бориляпти. Уларга прогрессив усулда ҳақ тўланмоқда. Ана шуларнинг ҳаммаси ғўза парваришини кун сайин жадаллаштиришда муҳим роль ўйнаётир.

О. РЎЗИЕВ,
Қашқадарё область, Шаҳрисабз районидаги Навоий номли колхоз раиси.

Т. РЎЗИЕВ,
колхознинг бош агрономи.

А. ШУКУРОВ, Х. ТУРОБОВ, Ш. ТУРДИЕВ,
колхоз механизаторлари.

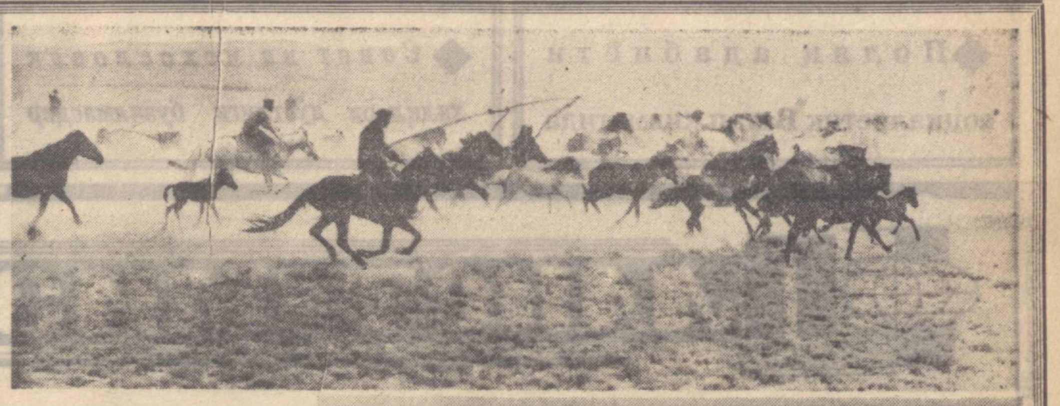

Советлар мамлакатида

Актюбинск областидаги «Кенкияк» совхозида 2 мингдан кўпроқ от бор. Сиз юқоридаги суратда шу совхоз йилқиларидан бир уюрини кўриб турибсиз.

Бу қанотли кеманинг номи — «Буревестник». У Волга бўйлаб Горький шаҳри билан Қозон ўртасида биринчи сафарга бориб келди. Кема соатига 95—100 километр йўл босади. Унинг иккала салонида 150 та пассажир жойлашади. Сиз пастдаги суратда ана шу «Буревестник» ни кўриб турибсиз.

(ТАСС фотохроникаси).

ИЖОДИЙ БРИГАДАЛАР

Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш шу куннинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолди. Олмалиқ шаҳридаги В. И. Ленин номли кон-металлургия комбинатида ҳам бу масалага алоҳида эътибор бериляпти. Бу ерда меҳнатни илмий асосда ташкил этиш ва ишлаб чиқаришни бошқаришни такомиллаштириш масалалари билан 1965 йилдан буён шуғулланиб келинмоқда.

Комбинат меҳнат ва иш ҳақи бўлими ҳузурида меҳнатни илмий асосда ташкил этиш масалалари билан шуғулланувчи ижодий бригадалар тузилган. Комбинатдаги ишлаб чиқариш участкаларида, цехларда, заводларда, конларда ҳаммаси бўлиб шундай 40 бригада ташкил топди. Бу бригадалар маълум саноат узелида меҳнатни илмий асосда ташкил этиш борасида юз бераётган камчиликларни тугатиш, мавжуд резервлардан янада яхшироқ фойдаланиш масалалари билан шуғулланмоқда.

Корхонанинг темир йўл цехида ташкил топган ижодий бригада айниқса яхши ишламоқда. Бу коллективга инженер В. Лустов раҳбарлик қилмоқда. Бригада аъзолари меҳнатни илмий асосда ташкил этишга қаратилган масалаларни ўз ичига олувчи тўртта муҳим план тузиб чиқишди. Бу планларни амалга ошириш натижасида жами 59 минг сўм фойда кўрилади. Мис эритиш заводидаги инженер Э. Батмин раҳбарлик қилаётган бригада 506,2 минг сўм иқтисодий самара берадиган 5 та комплекс планни ишлаб чиқди. Планда меҳнат унумдорлигини 10—25 процент ошириш имконини берадиган 91 тадбирни амалга ошириш кўзда тутилган. Бундан ташқари планда ускуналардан унумли фойдаланиш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш, меҳнатни осонлаштириш ҳам эътиборга олинган.

Ҳозирги кунда бригадаларнинг кўпчилиги яхши ишламоқда. Ижодий бригадаларга ишлаб чиқаришни яхши билган мутахассислар ва новатор ишчилар бириктирилган. Уларнинг ташаббуси билан ишдаги камчиликлар бартараф қилинмоқда, меҳнатни илмий асосда ташкил этишга қаратилган тадбирлар дадил амалга оширилмоқда.

Лекин меҳнатни илмий асосда ташкил этиш ва ишлаб чиқаришни бошқаришни такомиллаштириш планларини жорий этиш соҳасида жиддий камчиликлар борлигини ҳам айтмоқ керак. Комбинат ҳузуридаги меҳнатни илмий асосда ташкил этиш кенгаши номига ташкил қилинган. У бирон марта ҳам йиғилиш ўтказмаган. Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бўлими ё лабораторияси йўқ. Бундай бўлим ё лаборатория ишнинг мунтазам олиб борилишини бошқариб турган бўлур эди, бригадаларга зарур йўл йўриқлар берарди. Меҳнат ва иш ҳақи бўлими ҳузурида меҳнатни илмий асосда ташкил этиш масалалари билан шуғулланиш учун икки киши бириктирилган, холос.

Ишлаб чиқаришни бошқаришни такомиллаштириш, фан ва техника янгиликларини, прогрессив иш усулларини жорий этиш мақсадида махсус бўлим ё лаборатория тузиш зарур. Бундан ташқари ана шу бўлим ё лаборатория металлург, механик, электрик, иқтисодчи, химик, рассом, психолог-физиолог, нормаловчи каби мутахассислар билан мустаҳкамланиши керак, деб ҳисоблаймиз. Ижодий бригадаларнинг ишини яна ҳам жонлантириш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш масалалари билан шуғулланувчилар ишига раҳбарликни яхшилаш лозим.

О. АСИЛОВ, инженер.

Бизнинг ахборот

„Фарҳод ва Ширин" Озарбайжонда

«Озарнашр» нашриёти улуғ шоир Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллик тўйига унинг «Фарҳод ва Ширин» достонини босиб чиқарди. Бу Навоий ўлмас асарининг Озарбайжон тилидаги иккинчи нашридир. Достонни Озарбайжон халқ шоири Мамед Раҳим, Али оға Воҳид, Марварид Дилбозий, Нигор Рафибейли, Алакбар Зиётой таржима қилдилар. Достон Озарбайжон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Ҳамид Араслий таҳрири, бош сўзи ва шарҳлари билан чиқди. Араслий «Алишер Навоийнинг ҳаёти ва ижодиёти» деган монографияни ҳам ёзган. Ҳозир Бокуда уни босиб чиқаришга тайёргарлик кўрилмоқда.

(ТАСС мухбири).

ТОМОШАБИНЛАР МАМНУН

Алишер Навоий номидаги Катта академик Давлат опера ва балет театрининг коллективи ўн кун давомида Наманган шаҳрида меҳмон бўлди. С. Абдулла ва М. Муҳаммедовларнинг «Майсаранинг иши», М. Карре ва Э. Корманаларнинг «Марварид қидирувчилар», Ф. Пьяевнинг «Травиата» операларидаги бош ролларни ижро этган республикада хизмат кўрсатган артистлар Асад Азимов, С. Бенямиков, Р. Кучликова ва артистлардан М. Страхова ҳамда В. Гринченколарнинг маҳоратидан томошабинлар мамнун бўлишди.

А. МАДУМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СОЙ СОҲИЛИДА «РОҲАТ»

Бўз район матлубот жамияти Шаҳрихонсой соҳилида дам оладиган жой барпо қилишга киришди. Янги ташкил қилинажак оромгоҳга «Роҳат» деб ном берилди.

И. АКРАМОВ.

Пойтахтимиз меҳмонлари

Тошкентга таниқли француз қўшиқчилари меҳмон бўлиб келишди. Пойтахтимиз санъат шинавандалари Жаклин Франсуа билан Жак Вальтенинг эстрада оркестри жўрлигида ижро этган шўх, жарангдор, дилбар қўшиқларини мароқ билан тингладилар. Францияга, унинг халқига бағишланган қўшиқлардан завқ олдилар. Рассом Н. Меламед пойтахтимиз меҳмонлари концертида бўлиб, хушовоз қўшиқчилар расмини чизиб келди. Сиз бу суратларда Жаклин Франсуа ва Жак Вальтеларни кўриб турибсиз.

СОВҒАЛАР

Республикамиз жамоатчилиги улуғ ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллик юбилейини кенг нишонлаш учун қизғин тайёргарлик кўрмоқда.

Республика юбилей комитети ташкилий группаси ҳузурида ташкил этилган махсус совға-сувенир бўлими ҳам бу соҳада бирмунча ишларни амалга оширмоқда. Бу муҳим ишга бир қатор ташкилотлар яъни Ўзбекистон Енгил саноат министрлиги, Маҳаллий саноат министрлиги, Озиқ-овқат саноати министрлиги, Савдо министрлиги, бадиий буюртма корхоналари, СССР бадиий фондининг Ўзбекистон бўлими ва бошқа муассасалар жалб қилинган. Ўзбекистон ССР Савдо палатаси юбилей муносабати билан энг яхши совғалар учун республика конкурси ўтказади. Конкурснинг асосий мақсади Навоий юбилейига бағишланган энг яхши эсдалик совғалари яратишдир.

Бундай конкурслар айрим министрликлар бўйича ҳам ўтказилмоқда. Чунончи. Ўзбекистон Енгил саноат министрлиги бу соҳада бирмунча амалий тадбирлар белгилади. Министрлик корхоналари бўйича энг яхши совға буюмлари учун конкурс жюриси тузилиб, биринчи, иккинчи ва учинчи даражали 9 та пул мукофотлари белгиланди. Конкурс жюриси тақдим этилган совға буюмларининг сифатига алоҳида эътибор бермоқда. Шу билан бир қаторда уларнинг тематика бўйича безатилишига, миллий нақшларига, Навоий ва унинг асарларидаги образлар ҳамда афоризмлар тасвирига ҳам юксак талаблар қўймоқда.

Эсдалик совғалари орасида Марғилон атлас фирмаси, Марғилон ипак комбинати, Наманган ва Самарқанд шойи тўқув фабрикаларининг шойи ва атлас маҳсулотлари ҳамда Тошкент чинни буюмлари заводи томонидан тайёрланаётган чинни буюмлар айниқса диққатга сазовордир. Тошкент чинни заводи юбилейга атаб 15 минг дона чойнак, 350 минг дона пиёла, 100 минг дона чинни коса, 15 минг дона лаган, 25 минг дона ликоб ва ҳар хил ҳажмда 100 га яқин вазалар ишлаб чиқаради. Шунингдек, Иттифоқимиздаги 14 та йирик чинни заводлари чиннисозлари ҳам бу соҳада ўз ҳиссаларини қўшишга аҳд қилишган.

Марғилон атлас фирмаси ва Наманган шойи тўқув фабрикаси коллективи томонидан Навоий юбилейига 25 минг метр атлас кийимлик совға қилинади. Юбилей атласларига Навоий асарларидаги қаҳрамонлар номи берилган. Масалан, «Маҳинбону» «Ширин», «Лайло», «Дилором», «Гуландом», «Лайли ва Мажнун» кабилар.

Юбилей совғалари орасида Марғилон ипак комбинати, Самарқанд шойи тўқув фабрикаси томонидан тайёрланаётган маҳсулотлар анча дуруст ишланган. «Фарҳод ва Ширин» номли ипак гиламлар, Навоий портрети тасвирланган 4 минг дона телевизор столи ёпғичлари, 13 минг дона «Гули» номли аёллар рўмоли, «Ширин», «Лайло», «Маҳинбону» номли 12 минг метр крепдешин кийимликлар шулар жумласидандир. Самарқанд шойи тўқув фабрикаси «Гули», «Лайло» номли 20 минг метр ҳажмда духоба сўзана ва Навоий афоризмлари битилган крепдешин рўмолчалар совға этишмоқчи.

Шунингдек. Тошкент галантерия фабрикаси ҳам юбилей эмблемаси акс эттирилган 13 минг дона ҳар хил чарм папка ва 30 минг дона аёллар сумкаси етказиб бериш учун қизғин иш олиб бормоқда. Тошкент парфюмерия фабрикаси тайёрлаётган «Лайло», «Ширин», «Гули» номли атирлар эса аёллар учун мўлжалланган.

Юбилей совғалари тайёрланар экан, аёллар билан бир қаторда йигитларнинг ҳам юксак талаблари алоҳида ҳисобга олинмоқда. Чунончи, «Фарҳод», «Мажнун», «Баҳром» номли 6 минг метр бекасам. Навоий сўзлари битилган 2 минг дона шойи белбоғ, 2 минг дона чуст дўпписи ва 1 минг дона чуст пичоқлари ишлаб чиқарилмоқда.

Маҳаллий саноат министрлигига қарашли Бухоро зардўзлик фабрикаси Навоий юбилейига бағишлаб безакли зар лавҳалардан иборат катта бадиий панно тайёрламоқда. Хоразмда эса. Навоий портрети тасвирланган эсдалик гиламлари тўқилмоқда.

Тошкент музика асбоблари фабрикаси ҳам юбилей совғаси сифатида бир неча юз дутор ва рубоблар ишлаб чиқаради.

Юбилей совғаларининг бир қисми Тошкент «Сувенир» фабрикасига юклатилган. Мазкур фабрика Навоий сиймоси акс этган 4400 дона кичкина ҳайкалчалар туҳфа этади. Булар металл, суяк, мармар ва пластмасса каби материаллардан ясалмоқда. Аёллар учун 200 дона Навоий сўзлари битилган капрон, крепдешин ва штапелдан рўмоллар тикилмоқда.

Тайёрланаётган совғалар ичида Алишер Навоий ҳаёти ва ижоди билан боғлиқ бўлган тарихий ёдгорликлар ҳам алоҳида эътиборга олинмоқда. Шуни назарда тутиб, гипс ва мармар тошдан 2500 дона тарихий ёдгорликлар модели ясалмоқда. Булар орасида Ҳирот шаҳридаги Навоий мақбараси, Самарқанддаги Шоҳизинда, Гўри Амир ёдгорликлари, Улуғбек, Тиллақори, Шердор каби мадрасалар бор.

Навоий тематикасида 20 хил керамика буюмлари, Навоий портрети акс этган 60 минг дона авторучка ва шарикли ручкалар тайёрланмоқда. Булардан ташқари, Самарқанд тарихий ёдгорликлари тасвирланган 10 мингта фотоальбом ҳам чиқарилади.

Юбилей тантаналари дастурхонсиз ўтмайди, албатта. Бу борада шубҳасиз озиқ-овқат саноати ходимлари олдида улкан вазифалар туради. Шунга кўра Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлиги ўзига қарашли корхоналари бўйича конкрет тадбирлар белгилади. Тошкент «Ўртоқ» кондитер фабрикаси ва Янгийўл кондитер фабрикаси юбилейга бағишлаб 115.5 тонна шоколад конфетлар, шу жумладан «Фарҳод ва Ширин», «Лайли ва Мажнун», «Товуқ сути», «Анқонинг тухуми», «Санъат саройи», «Навоий театри» деб номланган 18 минг дона махсус безатилган бадиий коробкаларда шоколад конфетлар ва печеньелар ишлайди.

Юбилей дастурхонига Тошкент, Фарғона ва Самарқанд консерва заводлари ҳам махсус безатилган пакетларда 2 минг дона ўрик ва 4 минг дона кишмиш набори ҳамда 4 минг банка миллий ҳолвалар тайёрлаб берадилар.

Халқимиз Навоийнинг лирик ғазалларига ҳамиша муштоқ, албатта. Айниқса, Навоий сўзи билан ижро этиладиган сўлим куй ва ашулалардан баҳраманд бўлмаган бирор хонадон топилмаса керак. Шуни ҳисобга олиб, халқимизнинг юксак эстетик дидига мосланган ҳолда махсус грампластинкалардан иборат юбилей комплектлари тайёрланмоқда. Бу борада Тошкент грампластинкалар студияси коллективининг хизмати эътиборга лойиқдир. Студия ходимлари ҳар бири 10 минг тираж ҳажмида И. Султон ва Уйғуннинг «Алишер Навоий», К. Яшин, Ю. Ражабий ва Г. Мушель ўртоқларнинг «Фарҳод ва Ширин», К. Яшин ва М. Ашрафийнинг «Дилором» спектаклларининг композициясини, шу билан бир қаторда Навоий ғазалларидан иборат бир неча узоқ ижро этиладиган грампластинкалар комплектини тайёрладилар.

Юбилей совғалари қаторида кўкракка тақиладиган эсдалик медали ва ҳар хил юбилей значоклари ҳам алоҳида аҳамиятга эга. Бу совғалар СССР Бадиий фондининг Москва ва Ереван бўлимлари орқали амалга оширилмоқда.

Юбилей совғаларини тайёрлашда бирмунча камчиликлар ҳам содир бўлмоқда. Баъзи министрликлар белгиланган тадбирларни амалга оширишда ташаббус кўрсатмаётирлар. Жумладан Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлиги баъзи совға турларини тайёрлаш билан етарли равишда шуғулланмаётир.

Юбилей совғаларини тарқатиш борасида Ўзбекистон Савдо министрлиги ва «Ўзбекбирлашув» правлениеси олдида ҳам катта масъулиятли вазифалар туради.

Тайёрланган совғалар фақат Тошкент шаҳрининг ўзидагина сотилмасдан, улар республикамизнинг барча шаҳар ва қишлоқ аҳолиси кўзда тутилган ҳолда, областлар бўйича баббаравар тақсимланмоғи лозим.

Шубҳасиз, бу борада барча Иттифоқдош республикалар эҳтиёжини ҳам эътиборга олиш зарур. Зероки Алишер Навоийнинг 525 йиллик табаррук юбилей тўйи ўзбек халқи билан бир қаторда кўпмиллатли барча совет халқининг ҳам катта маданият байрамидир.

Ё. ЖЎРАЕВ,
Алишер Навоий юбилейини ўтказувчи республика ташкилий группасининг совғалар бўлими бошлиғи.

НАВОИЙ ХОТИРАСИ

Қуёш шаҳар орқасига беркиниши билан Чилонзордаги 45-мактаб ҳовлисида электр чироқлари порлади. Ноз-неъмат ва гуллар билан безатилган столлар меҳмонларга мунтазир...

Шу кунларда шеърият мулкининг султони Алишер Навоийнинг хотирасига бағишлаб тўй кечалари ўтказиш одат тусига кириб қолди. Ҳар бир маҳаллага, ҳар бир хонадонга кириб келди бу тўй.

Мана, бугун ҳам каттаю-кичик, ишчи ва олим, ўқитувчи ва маҳалла оқсоқоллари 45-мактаб ҳовлисига шу ниятда тўпланишди.

Кечани филология фанлари кандидати Сиддиқ Асқаров бошқарди. Олимлар гурунги қизиб кетди. Чинакам тўйга айланиб кетган бу кечага филология фанлари докторлари Ҳамид Сулаймон, Маҳамадали Юнусов, ёзувчи Ҳаким Назир, фан кандидатлари Холид Расул, Ўткир Шокиров, Муҳамаджон Ҳакимов, Туйғун Орипов, созанда, хонанда ва бошқалар меҳмон бўлиб келишганди.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг Алишер Навоий номидаги республика Давлат адабиёт музейининг директори, Филология фанлари доктори Ҳамид Сулаймон улуғ шоирнинг 525 йиллик юбилейига тайёргарликнинг бориши, шоирнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида гапириб берди.

— Ҳукуматимиз,— деди Ҳамид ака сўзида давом этиб, — фақат музей ремонти учунгина бир ярим миллион сўм маблағ ажратди. Навоий ҳайкали олдида қуриладиган «шеърият бўстони» ҳовузи айниқса диққатга сазовор. Сув остида Навоий асарлари қаҳрамонларининг мармардан ишланган силиуэтлари музейнинггина эмас, Тошкентнинг ҳам кўрки бўлади....

Филология фанлари доктори Маҳамадали Юнусовнинг Навоийда одамийлик мавзуидаги суҳбати, Холид Расулнинг Навоийга бағишланган шеъри, Ҳаким Назирнинг Алишер ҳақидаги фикрлари кечага файз киритди.

Буюк устоз юбилейига тўпланган ота-оналар ҳамда меҳмонларни Чилонзор район, Навоий номидаги Маданият уйининг директори, республикада хизмат кўрсатган маданият ходими Фотима опа Хўжаева, Маяковский номидаги маҳалла активи Бўрихўжа Исмоилов ва бошқалар қизғин табрикладилар.

Ф. ШОҲИСМОИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

◆ Поляк адабиёти социалистик Ватан хизматида

◆ Совет ва чехословак халқлари дўстлиги бузилмасдир

◆ «Катта коалиция» раҳбарлари нималарни муҳокама қилдилар

Планетамизда

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

● ГДР ХАЛҚ ПАЛАТАСИНИНГ МАЖЛИСИ

Германия Демократик Республикасининг янги конституцияси қабул қилинганидан кейин 10 июнда Берлинда республика халқ палатасининг биринчи мажлиси очилди. Депутатлар планлаштириш, балансни тузиш ва корхоналарининг жавобгарлигини ошириш системасининг янги проблемаларини кўриб чиқадилар, ўрта умумий таълим политехника мактабининг ўнинчи синфларида янги ўқув планларини ва таълим методикасини жорий қилиш тўғрисидаги докладни халқ маорифининг ягона социалистик системасида профессионал таълимнинг асосий йўналишларини, Германия Демократик Республикаси жамоат судлари тўғрисидаги қонунни, халқ полициясининг ҳуқуқлари ва вазифалари тўғрисидаги қонунни ҳамда бошқа масалаларни муҳокама қиладилар.

● ПОЛЯК АДАБИЁТИ ХАЛҚ ХИЗМАТИДА

Ғарбий ва Шимолий ўлкалар ёзувчилари XI съездининг иши Катовицада «Поляк адабиёти социалистик Ватан хизматида» деган шиор остида ўтди.

Польша Бирлашган Ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Бирлашган Ишчи партияси Катовица воеводлиги комитетининг биринчи секретари Эдвард Герек кириш нутқи сўзлади. Эдвард Герек ўз нутқида поляк адабиёти халқнинг ҳаёти билан маҳкам боғланган бўлиши керак, деб таъкидлади. Партия, деди у, ўзининг бутун кучи ва бутун нуфузи билан кишининг қаҳрамонлиги тўғрисидаги, унинг Ватанга муҳаббати ҳақидаги, халқимизнинг янги Польша учун курашда кўрсатаётган фидокорлиги тўғрисидаги тўлқинлантирувчи мавзуларни қидириб топаётган ёзувчилар ғоят кўпчилигининг ижодий ишларини қўллаб-қувватламоқда.

Ёзувчилар якдиллик билан қабул қилган резолюцияда поляк халқига ва социалистик қурилишга хизмат қилиш учун интилаётганликларини намойиш қилдилар. Биз, дейилади резолюцияда, халқ Польшасини ва прогрессив ҳамда революцион маънавий мероснинг ҳаммасини қўллаб-қувватлаймиз, замонамизнинг илғор кучи бўлган ҳамда поляк халқини янги ҳаётга уйғотган ва чорак асрдан буён Польшани порлоқ истиқбол сари муваффақиятли суратда бошлаб бораётган Польша Бирлашган Ишчи партиясини бутун кучимиз билан қўллаб-қувватлаймиз. (ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТ Л. СВОБОДАНИНГ НУТҚИ

ПРАГА, 10 июнь. (ТАСС). Чехословакия президенти Л. Свобода ва ҳукумат раиси О. Черник Жанубий Моравиянинг маркази — машинасозлар шаҳри Брнода бўлдилар. Улар область ва шаҳар миллий комитетларининг депутатлари билан учрашдилар, Антонин Запотоцкий номидаги ҳарбий академияда бўлдилар, меҳнаткашларнинг намойишида қатнашдилар.

Президент Л. Свобода ҳарбий академия ўқитувчилари ва тингловчилари билан бўлиб ўтган учрашувда сўзга чиқиб, армиянинг жанговарлик қобилиятини янада ошириш, уни социалистик ватанпарварлик ҳамда пролетар интернационализми руҳида тарбиялаш зарур эканлигини уқтириб ўтди. Бизнинг армиямиз, деди у, Совет Армиясининг зўр эътибори ва мадади билан халқ армияси сифатида майдонга келди, у билан бир сафда туриб таркиб топди ва камолга етди. Бу традициялар бизнинг республикамизда мустаҳкам қарор топди. Бизнинг социалистик республикамиз халқимизнинг энг яхши фарзандлари қони билан, совет дўстларимизнинг қони билан барпо этилганлигини биз ҳеч қачон унутмаймиз.

СССР билан мустаҳкам ва бузилмас дўстлик ҳамда иттифоқ, деди яна Л. Свобода, хавфсизлигимиз ва мустақиллигимизнинг гаровидир. Президент Чехословакия Варшава шартномасининг иштирокчиси сифатида ўз зиммасига олган мажбуриятларининг аҳамиятини таъкидлаб ўтди ва иттифоқчилик алоқаларимизни мустаҳкамлаш ва кенгайтириш бизнинг бурчимизгина эмас, балки шунингдек бизнинг шон-шарафимиз ва ҳаётий манфаатимиз ҳамдир, деди.

Президент Л. Свобода, шунингдек Брно шаҳри меҳнаткашлари митингида ҳам сўзга чиқди. У, социалистик демократияни янада ривожлантириш, жамият ҳаётида Коммунистик партиянинг раҳбарлик ролини мустаҳкамлаш, ЧКПнинг ҳаракат программасини бажариш ишида Чехословакия Компартияси Марказий Комитети май пленумининг қарорлари катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб ўтди.

ЧЕТ ЭЛ ФОТОКОЛЕЙДОСКОПИ

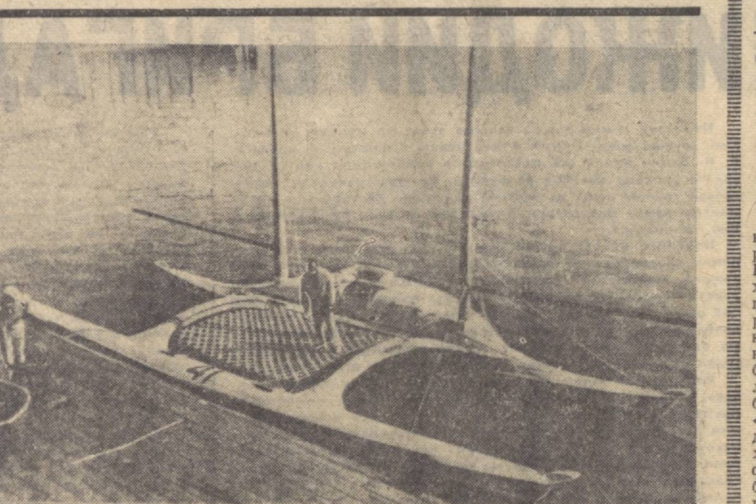

Америкалик Том Фоллеттнинг «Чиерс» катамарани шу хилдаги бошқа кемаларга қараганда бир мунча ғалати ишланган. Унда Том Атлантик океанни кесиб ўтмоқчи. Юқоридаги суратда: Том Фоллетт «Чиерс» катамарани палубасида.

АП—ТАСС— телефотоси.

Афтидан, ғарбда мода «тош даври»га қайтишга қарор қилганга ўхшайди. Аёллар денгиз ва дарё тубидан чиққан мана бу шағал тошлардан ясалган кўйлакка қандай қараши ҳали номаълум, бироқ, «тош» ансамблининг автори итальян Доменико Альбиони «янги» материалнинг яхшилигини ва у бойлар дидига мос тушишини қайд қилади. (ўртадаги сурат).

ЮПИ—ТАСС фотоси

Дунёга машҳур «битллар»нинг донғи инглиз жазчиларининг бошини айлантириб қўйган. Битта музика «подгруппаси» охирги ашуланинг муваффақият қозонишига ишонч қолмагандан кейин лондонликларни «умумий»... кўйлак кийиб Пиккадилли бўйлаб саёҳат билан лол қолдирмоқчи бўлди. (пастдаги сурат).

АП—ТАСС фотоси.

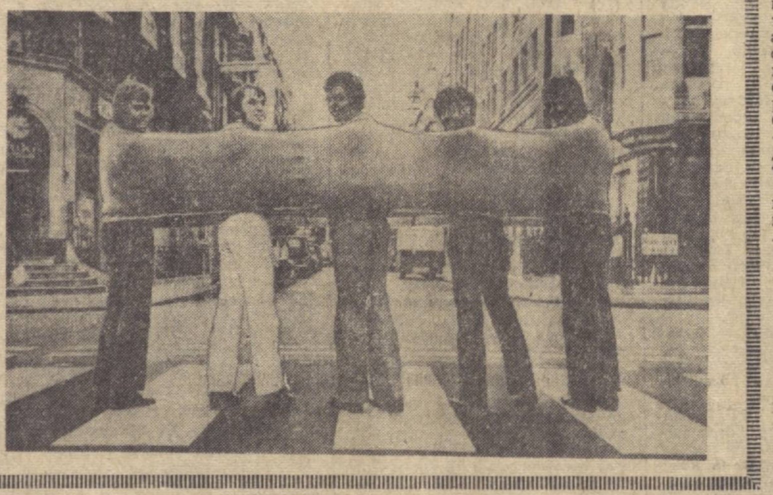

СИРЛИ УЧРАШУВ СИРИ

БОНН, 10 июнь. (ТАСС). Ғарбий Германиянинг Бад-Дюркхейм шаҳарчасида «катта коалиция» партияларининг раҳбарлари — христиан-демократик союз раиси канцлер Кизингер ва социал-демократик партия раиси канцлер ўринбосари Брандт учрашдилар.

ТАСС шарҳчиси А. Тюпаев шу хусусда қуйидагиларни ёзади:

Ғарбий Германиядаги иккита энг йирик партия қарийб бир ярим йил илгари Боннда «катта коалиция» ҳукуматини тузган эди. Ана шу икки партия раҳбарларининг Бад-Дюркхеймда ўтказилган сиёсий кенгашидан кейин бирон-бир ахборот ёки бошқа бир расмий хабар эълон қилинмади. Аммо матбуотда чиққан хабар ана шу «юзма-юз учрашув» давомида аввало, «катта коалиция» ҳукуматининг 1969 йил куз фаслида ўтказилиши лозим бўлган бундестаг сайловларигача қўлланадиган программаси муҳокама қилинганлигини исбот этади.

Бад-Дюркхейм музокараларида жуда оз киши қатнашди. Бу музокаралар Бонн раҳбарлари коалицион ҳамкорлик проблемаларини «тор доира»да ҳал этишга интилаётганликларини яна бир марта тасдиқлади. Ана шу музокаралар социал-демократик партия сафларида ўнг раҳбарларнинг сиёсатидан норозилик кучайиб бораётган бир пайтда ўтди. Ўнг раҳбарлар социал-демократик партияни аслида христиан-демократик союзни-христиан социал союзнинг «кичик шериги»га айлантириб юбордилар ва аввало фавқулодда қонунларни қабул қилиш соҳасида ана шу союзнинг сиёсий программасини сўзсиз қўллаб-қувватламоқдалар. Баден-Бюртемберг ўлкасида яқинда ландтагга ўтказилган сайлов якунлари социал-демократик партия сафларида жуда катта ташвиш туғдирди. Социал-демократлар бу сайловда овозларнинг 8 процентидан маҳрум бўлдилар. Германия социал-демократик партияси раҳбарларининг ўзлари ҳам бу партия ҳозирги вақтда «танглик босқичини бошидан кечираётганлиги»ни эътироф қилмоқдалар.

Айни вақтда христиан-демократик союз-христиан-социал союз раҳбарлари коалицияли ҳукуматда ўзларининг етакчилик ролини доим мустаҳкамлаб келмоқдалар. Бу раҳбарлар Бонннинг ҳозирги расмий сиёсатидан юз ўгириш, деб баҳоланиши мумкин бўлган ҳар қандай ҳаракатга, ҳатто энг кичик ҳаракатларга ҳам кескин суратда қарши чиқмоқдалар. Бонннинг ҳозирги расмий сиёсати кўп жиҳатдан Германия Демократик Республикасини ва Европадаги территориал чегараларни тан олишдан воз кечиш билан белгиланади. Шу билан бирга «катта коалиция»даги ҳар иккала шерик иккала герман давлати ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш тўғрисида Германия Федератив Республикаси жамоатчилиги, шунингдек Ғарбий Европадаги бошқа кўп мамлакатларнинг жамоатчилиги илгари сураётган талабларни якдиллик билан рад этмоқда.

Брандт билан Кизингернинг учрашуви жуда ҳам сир тутилди. Аммо бу ерда ана шу учрашув коалицияли ҳамкорликни янада кучайтириш мақсадини кўзда тутди, деб ўйлайдилар. Сиёсий кузатувчиларнинг фикрича, фавқулодда қонунлар қабул қилинганидан кейин эндиликда бу ҳамкорликнинг янги босқичи бошланади. Аммо бу босқич Германия социал-демократик партияси раҳбарларининг Ғарбий Германия реакциясининг энг йирик партияси олдида аввалдагидек ҳозир ҳам таслим бўлиш позицияси билан белгиланади. Германия социал-демократик партиясининг раиси Брандтнинг ўзи ҳам буни яна тасдиқлади. АДН агентлигининг хабар беришича, Брандт кеча Саарорюккенда сўзлаган нутқида социал-демократик партиянинг раҳбарлари «катта коалиция» ҳукумат иттифоқида ўз олдимизга қўйилган вазифаларга аввалдагидек бундан буён ҳам содиқ бўлиб қоладилар» деган.

БЛАЙБЕРГНИНГ САЛОМАТЛИГИ ЁМОНЛАШДИ

ЛОНДОН, 11 июнь. (ТАСС). Чет эл информация агентликларининг Кейптаундан берган хабарларига кўра, операция қилиниб, ўзганинг юраги олиб ўтқазилган доктор Ф. Блайберг «жиддий касал». Бугун унинг соғлиғи жуда ёмонлашди.

«Гроте Схюр» госпитали вакилларининг айтишича, Блайберг зотилжам билан оғриган бўлиши мумкин. Унинг томир уриши анча бўшашиб кетган.

Блайбергга шу йилнинг январь ойи бошларида ўзга юрак олиб ўтқазилган эди.

АЖОЙИБОТЛАР

ВЕРГУЛЬ белгиси қачон пайдо бўлган?

Венециялик ношир Аль-Мануций XV—XVI асрда жаҳонда биринчи бўлиб ёзувда вергуль белгисини киритди. Бунга қадар китобларда фақат нуқта ва икки нуқта белгилари ишлатиларди. Китобларни бобларга бўлишни ҳам ана шу Мануций биринчи бўлиб жорий этди. У китобларнинг муқоваларини китоб магазинларининг олдидаги кўргазмаларга қўйган. Бу дунёда биринчи рекламалар бўлса керак.

ЎРГИМЧАК қандай қилиб «ов» қилиши ҳаммага маълум. Лекин ўргимчакларнинг жуда кўп турлари бор. Мадагаскар оролида (Африканинг шимолий қирғоғига яқин жойда) шундай ўргимчаклар бор-ки, улар бир квадрат метр кенгликда тўрлар тўқишади. Бу тўрлар жуда мустаҳкам бўлиб, маҳаллий аҳоли бу тўрлардан ҳар хил кийимлар тикиб кийишади.

СУМ областидаги Брилево чакалакзорида жуда кўп қушлар бор. Бу ердаги чинорларга қорақарғалар ҳам ин қўйишган.

— Бир кун шу чакалакзор олдидан ўтиб бораётган эдим, —деб ҳикоя қилади шу ерлик овчи А. Шелюдяк.—Бир қора қарға тумшуғига ялтираган нарсани қистириб олиб, инига шошиб кетляпти. Қани, нима экан у, деб дарахтга чиқиб, қушнинг уясига қарадим. Ажаб! Бу инда нима ҳам йўқ дейсиз? Қора қарғанинг инида битта алюмин қошиқ, граммафоннинг синиқ пластинкаси, беш тийинлик иккита танга, катта қора тугма, болаларнинг ўйинчоқ соати.., ва бошқа нарсаларни кўрдим. Қора қарға чинакам коллекционер экан.

КЎПРИК олдига яқинлашганда шофёр машинасини тўхтатди. Пассажирларни бирма-бир санай бошлади: Агар пассажирлар 48 киши бўлса, машинани кўприк устидан бемалол ҳайдаб кетаверади. Агар пассажирлар 49 киши бўлса улардан бировини тушириб, кўприкдан пиёда ўтишни маслаҳат қилади. Чунки бу кўприк 48 пассажири бўлган машинани кўтара олади, холос. 49-киши оғирлик қилиб, кўприкнинг бузилишига сабабчи бўлиши мумкин.

Англиядаги Кент графлигида бу эски кўприк 109 йилдан буён шофёрларнинг ана шундай эҳтиёткорлиги туфайли бузилмасдан келмоқда. Графликнинг муниципал кенгаши бу кўприкни бузиб, янгисини қуриш масаласини юз йилдан буён муҳокама қилиб келмоқда. Кенгаш аъзолари бу масалада ҳамон бир фикрга келолмаяптилар.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТА РЕДАКЦИЯСИГА

Бошимизга тушган оғир кулфат — қадрдонимиз Абдулла Қаҳҳорнинг вафоти муносабати билан бизга қайғудош бўлган ҳамма ташкилот ва дўстларга миннатдорлик изҳор этамиз.

Қаҳҳоровлар оиласи.

Редактор ўринбосари Ҳ. ЕДГОРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт, 9.30 — Фортепьяно пьесалари, 9.50 — Халқаро мавзуларда суҳбат (тожикча). 11.15 — **«Ленин ва Узбекистонда социализм қурилиши»** (русча), 11.25 — Қўшиқлар 12.15—«Замондошларимиз», 13.30 — Чайковскийнинг «Йил фасллари» циклидаги пьесалар ижро этилади, 16.10 — Музикали соат (ёшлар учун), 16.50 — «Правда» газетасининг обзори, 17.00 — Татар куйлари, 18.00 — «Оила ва никоҳ тўғрисида янги қонун», 18.10 — Шу куннинг қўшиқлари, 19.20 — Симфоник куйлар, 20.00 — «Узбекистан индустриальний» радиожурнали, 20.30 — Концерт (русча), 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — Концерт, 21.30 — «Партия ўқуви системасида ўқув йилининг якунланишига доир», 22.20 — Рақс куйлари, 22.40 — Профессор Н. Маллаевнинг «Улуғ Зуллисонайн шоир» деган суҳбати, 23.15 — Ҳ. Носирова ва К. Отаниёзов ижросида ўзбек классик қўшиқлари.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
(3-канал)

17.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 18.00 — **Теляенгиликлар**, 18.15 — **«Звездочка»** тележурнали, 18.55 — **«Илҳом лаҳзасида»** (ҳужжатли фильм), 19.15 — **Биринчи автокомбинат хор коллективининг концерти**, 19.50— **Кўрсатишлар программаси.**

Ўзбек тилида: 19.55 — **Телеянгиликлар**, 20.10 — **Ер ва эл**, 20.40 — **«Узбекистон чорвадорлари» программаси** 21.10 — **Фарғона область Олтиариқ район маданият уйи бадиий ҳаваскорлари ижросида концерт**, 21.50 — **«Совет Узбекистони» газетасининг 50 йиллигига.**

22.30 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
(5-канал)

13.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

18.00 — **Укув эшиттиришлари программаси, Студентлар учун инглиз тилидан 24-машғулот**, 18.30— **Олий ўқув юртига кирувчилар учун рус тилида тарих фанидан эшиттириш**, 19.00 — **Математика.**

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
(9-канал)

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — **Махач** (кинофильм), 20.30 — **Баян, гармон ва аккордеон** (музикали эшиттириш).

Рус тилида: 21.10 — **Севишганлар орамизда** (ҳужжатли фильм), 21.50 — **Оталар ери** (бадиий фильм).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/VI да **Қалам қошлигим**, 14/VI да **Тошболта ошиқ**, 15/VI да **Қизбулоқ.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Жадал олға! — САНЪАТ САРОЙИ, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), НАВОИЙ НОМЛИ (кундуз ва кечқурун).

Яхши жойлашибсан — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Олға Франция! — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Жиноятчи қолдирган из — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Волга, Волга — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

ЁЗГИ БИНОДА
(Кеч соат 8.45 минутда ва 10 яримда бошланади)

Олға Франция! — ТЕЛЬМАН номли, «ХИВА».

Жадал олға! — «ФЕСТИВАЛЬ».

Сиртаки — «РАКЕТА».

Қўш қуршов — НАВОИЙ номли.

Фақат Санъат Саройида
13 июнда

КИНО КЕЧАСИ УТКАЗИЛАДИ

Кечани филология фанлари кандидати А. А. ЧЕРНЫШЕВ (Москва) олиб боради.

Сеанслар кеч соат 6 ва 9 да бошланади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИК ЮТУҚЛАРИ ВИСТАВКАСИДА
(«Ғалаба» боғи)

14 июнь кундуз соат 4 да «Ўзбекистон ССР химия саноатининг 1968—1970 йиллардаги ривожланиш перспективалари» деган темада

ЛЕКЦИЯ УТКАЗИЛАДИ

Я. М. СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

ЭСТОНИЯДА УТКАЗИЛАДИГАН УЗБЕКИСТОН САНЪАТИ ВА АДАБИЕТИ ДЕКАДАСИ ОЛДИДАН

13 июнда

ГУЛ ВОДИЙ КУЙЛАРИ

Совет ва чет эл шарқи халқларининг, қўшиқ, куй ва рақслари.

Қатнашадилар: хизмат кўрсатган Узбекистон ССР Давлат халқ рақс ансамбли

«БАҲОР»,

Бадиий раҳбари — СССР халқ артисткаси, Давлат мукофоти лауреати
МУКАРРАМА ТУРҒУНБОЕВА

УЗБЕКИСТОН ЭСТРАДА ОРКЕСТРИ

Бадиий раҳбари — Узбекистон ССР халқ артисти
БОТИР ЗОКИРОВ;

СССР халқ артисткаси, Давлат мукофоти лауреати
ГАЛИЯ ИЗМАЙЛОВА.

СССР халқ артисткаси
САОДАТ ҚОБУЛОВА;

Узбекистон ССР халқ артисткаси ҚУНДУЗ МИРКАРИМОВА;

Узбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар: Луиза ЗОКИРОВА, Эркиной РАСУЛХУЖАЕВА, Тамара ЮНУСОВА, Валентина РОМАНОВА, Баҳром МАВЛОНОВ, Юнус ТУРАЕВ.

Солистлар: Алла ИОШПЕ, Стахан РАҲИМОВ, Муҳаббат ШАМАЕВА, Навфал ЗОКИРОВ, Эсон ҚАНДОВ.

Режиссёр — Узбекистон ССР халқ артисти БОТИР ЗОКИРОВ.

Рассом ТУЙҒУН ШОРАҲИМОВ.

Кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 да, район кассаларида эртталаб соат 11 дан сотилади.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади.

---

28 июнь кундуз соат 1 да Тошкент Давлат медицина институтининг илмий совети мажлисида (морфология корпуси, 1 зал) медицина фанлари доктори илмий даражасини олиш учун

С. А. Долимов: «Ошқозон яраларида қилинадиган операциянинг нерв системасига ва овқат ҳазим қилиш аъзоларига таъсири» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан институт кутубхонасида (К. Маркс кўчаси, 103-уй) танишиш мумкин.

26 июнь кундуз соат 1 да, Тошкент Давлат медицина институтининг педиатрия ва санитария-гигиена факультетларининг илмий совети мажлисида (морфология корпуси, 1-зал) медицина фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

И. В. Позняк: «Юқори температура ва инсоляция шароитида турли ёшдаги ҳайвонларда меъда ости безининг ташқи секретор фаолияти» деган темада;

Т. М. Миродилов: «Қалқонсимон безни унинг қон томирларини бойлагандаги реакцияси» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонасида (К. Маркс кўчаси, 103-уй) танишиш мумкин.

1968 йил 26 июнь кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтининг илмий кенгашида (Гоголь кўчаси 70-уй, конференц-зал фойеси)

филология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Т. Турғунов: «Ўзбек тилининг Ғарбий Фарғона шевалари» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертациялар билан академиянинг асосий кутубхонасида (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй) танишиш мумкин.

---

30 июнда
Чита шаҳрида
3% ЛИ ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚЛАР ЗАЁМИНИНГ

15-ТИРАЖИ ЎТКАЗИЛАДИ

Тиражда заёмнинг битта разрядига 512560 сўмлик 9400 ютуқ ўйналади, шу жумладан 5000, 2500, 1000, 500, 100 ва 40 сўмлик ютуқлар бор.

3% ли заём облигацияларини сотиб олинг!

«Ўқитувчи» нашриёти маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари нашриётнинг старший редактори ўртоқ Абдуназар Хидировга онаси

УҒИЛОЙ ҲИДИРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26, Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — В31216, Халқаро ҳаёт — В37604, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот ва спорт — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258, ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 48—85, Бухоро 31—41, Қарши 3—08, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55

Б № — 136. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 05993.